

Ulkoilmatapahtuman pelastussuunnitelma

Musiikkifestivaalien turvallisuus ja riskien arviointi

Antti Lukkari

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2017

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Restonomi (AMK), palveluiden tuottamisen ja johtamisen tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Lukkari, Antti	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Huhtikuu 2017
	Sivumäärä 52	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Ulkoilmatapahtuman pelastussuunnitelma Musiikkifestivaalien turvallisuus ja riskien arviointi		
Tutkinto-ohjelma Palveluiden tuottaminen ja johtaminen		
Työn ohjaaja(t) Kimmo Aho		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli saada aikaan selkeä, hyödyllinen ja ytimekäs pelastussuunnitelmaan liittyvä tietopaketti. Tutkimuksen tarkaksi näkökulmaksi tarkentui ulkoilmatapahtumiin luotavat pelastussuunnitelmat erityispiirteineen, minkä vuoksi riskien kartoitus on keskeisessä osassa. Pelastussuunnitelman osien lisäksi tutkimuskysymykseksi asetettiin kuluttajien tietämys ja kiinnostus tapahtumien turvallisuusasioista. Tarkoituksena oli selvittää myös kuluttajien asenteita.</p> <p>Materiaalin keräämisessä hyödynnettiin teoriatietoa, jota oli runsaasti saatavilla kirjallisuuden ja dokumenttien muodossa. Teoriatiedon lisäksi haastateltiin tapahtumanjärjestäjien ammattilaisia. Kuluttajille järjestettiin ryhmähaastattelutilaisuus.</p> <p>Sekä kerätystä teoriatiedosta että tapahtumanjärjestäjien ja viranomaisten haastatteluista löytyi selkeät yhtäläisyydet liittyen asioihin, mitä koettiin turvallisuuden osalta tärkeimmiksi. Tietyt teemat olivat helppo nostaa esille tärkeimpinä. Kokemattoman tapahtumajärjestäjän ei pidä aliarvioida järjestelyihin vaadittavaa aikaa. Kuluttajien haastattelu pääosin vastasi kysymyksiinsä, mutta herätti myös muutamia uusia kysymyksiä, jotka vaativat jatkotutkimusta.</p> <p>Lopputulokseksi saatiin aikaiseksi ohjenuorat ulkoilmatapahtuman pelastussuunnitelmaan. Viranomaisyhteistyö ja tehokas riskien kartoitus saivat suurimman painoarvon. Toimivilla järjestelyillä saadaan minimoitua riskit. Kuluttaja taas osoittautui melko välinpitämättömäksi tarjottua tietoa kohtaan. Turvallisuuteen liittyvää tietoa täytyy tarjota tapahtuma-alueilla, koska etukäteen tarjottuihin ohjeisiin ei kiinnitetä huomiota. Tutkimustuloksista voi tulevaisuudessa olla hyötyä, niin tapahtumanjärjestäjille, kuin kuluttajillekin tuleviin tapahtumiin valmistautuessa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Pelastussuunnitelma, turvallisuus, riskien kartoitus, tapahtuma, kuluttaja		
Muut tiedot Litteenä asiantuntijoiden ja kuluttajien haastattelut, sekä yleisötapahtuman ensiapusuunnitelman pohja		

Author(s) Lukkari, Antti	Type of publication Bachelor's thesis	Date April 2017 Language of publication: Finnish
	Number of pages 52	Permission for web publication: x
Title of publication Rescue plan for an outdoor event Safety and risk management of music festivals		
Degree programme Services management		
Supervisor(s) Aho, Kimmo		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis was to make a clear, useful and compact information package for a rescue plan. A more precise view point of the thesis became to be the rescue plans for outdoor events with all the necessary special features, which is why risk management had a major role in the study. Apart from the parts of the rescue plan, knowledge and the consumers' interest in the safety matters were the research questions. Attitudes of the consumers were also clarified.</p> <p>Theoretical information that was widely available via literature and documents was utilized in gathering material. Besides theoretical knowledge, professional event managers were interviewed. In addition, a group interview for the consumers was organised.</p> <p>Clear similarities on the subjects related to theoretical information, professional event managers and authorities were found, regarding the most important points considering safety. Certain themes were clearly found out to be the most essential. A less experienced event organizer should not underestimate the time needed for event preparations. The consumer interview mainly gave the answers desired, but also raised some new questions that would require further research.</p> <p>As the outcome of the thesis, guidelines for outdoor events rescue plan were drafted. Cooperation with the authorities and effective risk management were the most important matters. Functioning planning minimizes the risks. The consumers turned out to be fairly ignorant towards the information provided. Safety information should be provided on the spot, since the consumer will not spend time familiarizing with it beforehand. The research information could be useful for both the event managers and consumers while preparing for the events to come.</p>		
Keywords/tags (subjects) Rescue plan, safety, risk management, event, consumer		
Miscellaneous Interviews of the professionals and the consumers, as well as blank first-aid plan can be found at the attachment section		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimusasetelma ja menetelmät	4
3	Pelastussuunnitelman teoria	7
3.1	Suunnitelman sisältö	8
3.2	Ulkoilmatapahtuman erityishuomiot	9
3.3	Sallitut henkilömäärät	11
3.4	Järjestyksenvalvonta	12
3.5	Tehosteet ja palovaara	12
3.6	Palavat nesteet ja kaasut.....	13
3.7	Pelastus- ja poistumistiet	14
3.8	Ensiapu	14
3.9	Yleinen ja tapauskohtainen riskien kartoitus	16
4	Haastattelun toteutus ja kuvaaminen	20
4.1	Haastattelu	23
4.2	Vastauksien yhteenveto	25
5	Haastattelun tulokset	28
5.1	Mitä tiedetään?	29
5.2	Mitä kautta tieto halutaan?	31
5.3	Haastattelun luotettavuus.....	31
6	Johtopäätökset	32
7	Pohdinta	35
	Lähteet	38
	Liitteet	40
	Liite 1. Ensiapulomakepohja	40
	Liite 2. Teemahaastattelu.....	42
	Liite 3. Sähköpostihaastattelun kysymykset	47
	Liite 4. Haastattelut	47

Kuviot

Kuvio 1. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, tehosteiden ilmoituslomake.....	13
Kuvio 2. Riskienkartoituksen peruspilarit.....	20

1 Johdanto

Erilaisten ja eri kokoisten musiikkiaiheisten ulkoilmatapahtumien kirjo on valtava. Kesän aikana tapahtuvat suuret ulkoilmassa järjestettävät musiikkitapahtumat voivat monesti olla kävijälleen vuoden kohokohtia. Mutta aina kun yhteen paikkaan kokoontuu suuria määriä ihmisiä, aiheutuu siitä niin järjestäjälle kuin asiakkaallekin huomioon otettavia muuttujia. Se tekeekin ulkoilmatapahtumien lähemmästä tarkastelusta tärkeän aiheen.

Tapahtumien turvallisuusasiat ovat olleet viime aikoina esillä ikävissä merkeissä. Vuoden 2016 Joulukuussa sattui Berliinissä terroristi-isku, jossa mies ajoi rekka-autolla ihmisjoukkoon. Isku tapahtui vilkkaalla aukiolla, jossa oli menneillään joulumarkkinat. 12 ihmistä sai surmansa. Kyseinen tragedia sai runsaasti mediahuomiota ja nosti paljon keskustelua. Tapahtuman jälkeen myös Suomen poliisivoimat nostivat valmiuttaan (Yle Uutiset 2017.)

Henkilökohtaisesti siirryin pitkäaikaisesta festivaaliasiakkaasta henkilökuntaan kevään ja kesän 2016 ajaksi. Työharjoittelussani olin mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kahta ulkoilmafestivaalia. Työkokemus vahvisti kiinnostustani tapahtumien järjestämiseen.

Ihmisille viihdearvoa tuovia tapahtumia on monenlaisia. Termi ”tapahtuma” on muutenkin hyvin joustava ja kattava ilmaisu. Jokaisen tapahtuman sisältö muokkaa sille sen omat piirteensä. Sisältö määrittelee myös tapahtuman kategorisoinnin. Tässä tapauksessa puhutaan musiikkitapahtumista, eli puhekielessä musiikkifestivaaleista. Tapahtuma on jotain mitä ei vain ole olemassa, vaan se nimensä mukaisesti tapahtuu. Täten myös tarvitaan osapuoli, joka tapahtuman järjestää, eli tapahtumajärjestäjä. Jokainen tapahtuva asia vaatii järjestelyjä ja työtä. Järjestelyiden onnistuneisuus määrittää pitkälti, kuinka tapahtuma koetaan. Hyvin toimiva tapahtuma voi olla äärimmäisen positiivinen kokemus, kun taas huonosti hoidetut järjestelyt tuottavat vain pettymyksen. (Watt 1998, 1-3.)

Opinnäytetöyssäni selvitetään tapahtuman tuottamista pelastussuunnitelman ja riskien kartoituksen näkökulmasta. Aihe on tärkeä ja koskettaa pelastusvelvoittamana jokaista tapahtuman järjestäjää tapahtuman tarkemmasta luonteesta

riippumatta. Jokainen tapahtuman järjestäjä on siis velvollinen vaaratilanteiden ehkäisyyn sekä varautumaan tarvittaviin pelastustoimenpiteisiin tapahtuman aikana (Iiskola-Kesonen 2004, 87.)

Ulkoilmatapahtumat voivat monesti olla kertaluontoisia tai luonteeltaan muuttuvia. Kyseisissä tapahtumissa on ensisijaisen tärkeää ottaa huomioon mahdolliset erityisriskit, joita esimerkiksi muuttuva sijainti, sääolosuhteet sekä erilainen oheistoiminta voivat aiheuttaa. (Opas pelastussuunnitelman laadintaan 2014, 2, 4-5, 8.) Uuden suunnittelu ja muutokset suunnitelmaan on aina toteutettava yhteistyössä pelastussuunnitelman kanssa. Suunnitelmaan sisältyvä tieto pitää myös pystyä saattamaan asianosaisten haltuun riittävän laajan tiedotuksen turvin.

Kun tapahtuman riskit ja niiden ennaltaehkäisy on pelastussuunnitelmaa tulkiten käyty läpi, tutkitaan opinnäytetyössäni, kuinka laaja on kuluttajan tietämys ulkoilmatapahtumien vaaroista ja turvallisuusseikoista. Tarkoituksena on selvittää, onko turvallisuuteen liittyvä tiedotus kuluttajien mielestä riittävää ja onko halutunlainen tieto helposti saatavilla. Tuloksesta näkyy mitä turvallisuuspuolen osa-alueita kuluttaja nostaa eniten esiin, mitä mahdollisesti vähätellään ja mistä kenties ei olla tietoisia lainkaan. Tulosten perusteella voi pohtia, mihin suuntaan tapahtuman järjestäjän ja kuluttajan välistä viestintää tulisi muokata, jotta saavutettaisiin ihanteellinen hyöty molemmille osapuolille.

Tietoperustassa hyödynnetään monipuolisen kirjallisuuden ja dokumenttien lisäksi viranomaisten, tapahtumajärjestäjien sekä tapahtumiin osallistuneiden haastatteluja.

2 Tutkimusasetelma ja menetelmät

Opinnäytetyössäni selvitetään, mitä ulkoilmassa järjestettävän musiikkitapahtuman turvallisuuden kehittämiseen ja toteuttamiseen vaaditaan pelastussuunnitelmaa noudattaen. Tarkoituksena, sekä myös työn tavoitteenkuvaksena toimii, että sen luettuaan jää lukijalle tietämys siitä, mitä erikoispiirteitä ulkoilmatapahtuman järjestäminen sisältää. Tutkimuskysymys on siis ”Mitä täytyy ottaa huomioon ulkoilmatapahtuman pelastussuunnitelmaa tehtäessä?” Lisäksi selvitetään, kuinka tietoisia kuluttajat ovat pelastussuunnitelman eri osa-alueista ja mihin osa-alueeseen liittyvä tieto koetaan olennaisimmaksi. Haastattelujen avulla selvitetään myös, mitkä

ovat asenteet turvallisuusseikkoja kohtaan ja kuinka turvallisuustietoutta olisi parasta tapahtumien yleisölle välittää.

Koska tutkimusaineisto tulee olemaan pitkälti haastateltavien henkilöiden osalta kokemuspohjaista ja liittyy käyttäytymiseen ja mielipiteisiin, hyödynnetään sen keräämisessä kvalitatiivisen tutkimuksen keinoja. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa nostetaan esille ihmistä havainnoitsijana ja toimijana. (Lindblom-Ylänne, Paavilainen, Pehkonen & Ronkainen 2011, 82.)

Haastattelut ovat yksi yleinen keino uuden aineiston keräämiseen. Toteutustapa vaikuttaa olennaisesti siihen millaista aineistoa haastattelu tuottaa. Tutkija voi esimerkiksi vaikuttaa kerättyyn aineistoon rajaamalla haastateltavien ikää tai sukupuolta. Tällä tavoin voidaan tutkimusta kohdentaa haluttuun suuntaan (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 108-110) Haastattelu on viisasta valita menetelmäksi silloin, kun tutkittavasta aiheesta halutaan syvällisempää tietoa, tai selventää jo olemassa olevaa tietoa. Haastattelutilanne elää ja haastattelija pystyy pyytämään perusteluita vastauksille tai asettamaan selventävän lisäkysyksen. Kun tutkimukselle oleelliset aihepiirit ovat tutkijalle etukäteen tiedossa, on teemahaastattelu tyyppillinen valinta toteutusmuodoksi (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 194-195, 197.)

Tutkimuksessa pyritään myös keräämään tietoa liittyen ulkoilmatapahtumien riskitekijöihin ja niiden kartoitukseen. Tiedolle haetaan luotettavuutta haastatteleamalla tapahtumajärjestämisen ammattilaisia. Työn varrella vertaillaan kirjallisuudesta kerättyä teoriamateriaalia alan ammattilaisten tarjoamaan tietoon. Tutkimusote on kvalitatiivinen, ja analysointivaiheessa luokitellaan eniten esiin nousseita teemoja lähimmän tarkastelun piiriin. Toistuvasti eniten esiin nousseita yhtymäkohtia voitaneen pitää luotettavana tutkimustietona.

Asiantuntijahaastattelussa ei niinkään olla kiinnostuneita haastateltavasta henkilöstä, vaan pääosassa on tämän henkilön aiheeseen liittyvä tieto ja osaaminen.

Haastateltavat henkilöt valittiin heidän asemansa ja osaamisensa pohjalta.

Asiantuntijahaastatteluun pätevän ihmisen löytäminen on luonnollisesti paljon vaikeampaa kuin vaikkapa kuluttajapuolen haastateltavan, koska kriteerit täyttyviä henkilöitä on vähemmän. Asiantuntijalta on mahdollista saada myös väärää tietoa, mikä ei päde mielipidemittauksiin. (Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2010, 373-

347.) Asiantuntijahaastatteluihin valittiin henkilöitä, joilla on onnistuneita kokemuksia tapahtumajärjestämisen alalta yhen, tai useammankin eri tapahtuman saralta.

Tutkimuksen teoreettinen osuus sekä tutkimuksen ongelma kulkevat rinnakkain ja täydentävät toisiaan (Lindblom-Ylänne ym. 2011, 42). Koska tutkimus keskittyy ulkoilmatapahtumiin, nostetaan pelastussuunnitelmasta erikoistarkasteluun juuri kyseisenlaisiin tapahtumiin liittyvät erikoispiirteet sekä uhkat.

Tapahtumaan osallistuville henkilöille on tiedotettava mahdollisista vaaroista ja niiden ennaltaehkäisystä. (Virtanen 2004, 8).

Tutkitun kohteen ymmärtäminen ei ole tutkimuksen ainoa tavoite, vaan tarkoituksena on saada tietoa josta on myös muuta merkitystä tai hyötyä. Tutkimustulosta pitäisi pystyä soveltamaan ja täten esimerkiksi parantamaan jotain sen aihealueeseen, eli tässä tapauksessa tapahtumien turvallisuuteen, liittyvää toimintoa. Haastattelun tuloksia hyödynnettäessä laajemmin on selvää, että tietoa joudutaan yleistämään. Näin ollen opinnäytetyöni kuluttajan riskientuntemiseen liittyvää tutkimustulosta pystytään hyödyntämään muun muassa organisaatioiden ja kuluttajien välisen tiedottamisen kehittämisessä. Vaikka yleistystä pyritään tekemään aina tutkimuksen haastateltaviin verrattavissa oleviin ihmisryhmiin, on tärkeää olla varuillaan sen kanssa. Epäonnistunut yleistys voi vaarantaa laadullisen tutkimuksen vaatimukset ja luotettavuuden. (Varto 1992, 73-74)

Vaikka turvallisuusseikkojen viestitys olisikin organisaation puolesta kunnossa, ei ole automaattisesti selvää, että tieto menee kuluttajille asti perille. Viestin vastaanottaja on tiedonkulun kannalta myös erittäin olennaisessa osassa. Mikäli tieto ei herätä tunteita, ei sitä myöskään rekisteröidä sen suuremmalla ajatuksella. Ihmisen menneisyys, kokemukset, ja sen kautta syntyneet ajatusmallit vaikuttavat mikä tieto koetaan tärkeäksi. (Lappalainen 2015, 112-113.) Tutkimuksen haastattelulla pystytään myös avaamaan onko mahdollinen turvallisuuspuolen tietämättömyys kiinni tapahtumajärjestäjien huonosta tiedottamisesta, vai kuluttajien omasta välinpitämättömästä suhtautumisesta kyseisiä asioita kohtaan.

Tutkimukseen saadaan parhaan tuloksen irti haastatteleamalla niin kuluttaja, kuin myös järjestäjäosapuolia. Etenkin suurennuslasin alla olevalta ryhmältä, eli

kuluttajilta, uskon saavani mahdollisimman syväluotaavaa konkreettista aineistoa juuri kvalitatiivisia työkaluja hyödyksi käyttäen. Kuluttajahaastattelu tulee olemaan kohtuullisen vapaamuotoinen, mutta teemahaastattelun piiriin mahtuva.

Tutkimuksen ollessa laadullista tulee analysointi olemaan huomattavasti tulkinta painotteisempaa kvantitatiiviseen tutkimukseen verrattuna. Tutkijan analyttinen herkkyys korostuu kvantitatiivista joustavammassa kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä. Kun aineisto on kerätty ja analysoitu pitäisi aihealueesta jo olemassa oleva ymmärrys saattaa uudelle, käsitteellisemmälle, tasolle. (Lindblom-Yläne ym. 2011, 82-83)

Edellä mainituista syistä täytyy valitsemieni menetelmien kanssa toimia varovaisuutta noudattaen. Kun tulkinta nousee analysointivaiheessa suureen rooliin syntyy aina riski, että haastattelusta kerätty materiaali ei aukeakaan niin kuin haastateltava sen tarkoitti. Virheanalyysin mahdollisuutta pyrin minimoimaan mahdollisimman hyvin muotoiluilla haastattelun teemoilla. Näin ollen pyrin saamaan mahdollisimman helposti tulkittavaa ja luotettavaa materiaalia. On myös riskinä, että esimerkiksi epäonnistunut otanta ei yksinkertaisesti anna tarpeeksi materiaalia luotettavien johtopäätösten tekemiseen. Mikäli materiaalista ei löydy tarpeeksi selkeitä yhtäläisyyksiä, eikä selkeitä muiden yläpuolelle nousseita teemoja, voi johtopäätösten vetäminen osoittautua erittäin haastavaksi.

3 Pelastussuunnitelman teoria

Pelastuslaki velvoittaa laatimaan pelastussuunnitelman kaikkiin tapahtumiin, joissa arvioidaan olevan vaaran mahdollisuus kohdistuen siellä vieraileviin ihmisiin. Järjestäjä on siis lain mukaan vastuussa järjestämänsä tapahtuman turvallisuudesta. Mahdollisten onnettomuuksien kartoitusta ja pelastussuunnitelman tekemistä suunnitellaan tapahtumaan osallistuvan väen määrän sekä mahdollisten erikoispiirteiden ehdoilla. Tapahtuman järjestäjän on hyvin suotavaa olla yhteydessä paikalliseen pelastuslaitokseen hyvissä ajoin jo tapahtuman suunnitteluvaiheessa. Vaarojenkartoitusta sekä pelastussuunnitelman luomista voidaan tehdä yhteistyössä viranomaisten kanssa. (Iiskola-Kesonen 2004, 89)

Tapahtuman järjestäjällä on pelastuslain määrittämä 14 vuorokauden määräaika pelastussuunnitelman palauttamiseen sen tarkastusta varten. Tämä aika antaa pelastusviranomaisille riittävän ajan paneutua suunnitelmaan sekä tapahtuman järjestäjälle riittävästi aikaa reagoida mahdollisiin korjausvaatimuksiin. (Kärkkäinen 2016)

Vaikka pelastussuunnitelman tekeminen onkin lain velvoittamaa, täytyy muistaa, että organisaatio ei tee sitä pelastusviranomaisille, vaan nimenomaan itselleen oman tapahtuman turvallisuutensa työkaluksi. Viranomaisten tehtävä on vain valvoa, että suunnitelma on laadittu, sekä että se täyttää tarvittavat vaatimukset. Hyvin tehty ja ajankohtainen pelastussuunnitelma toimii yrityksen turvallisuuden kehittämisen apuvälineenä. Hyvään alkuun pääsee pelastusviranomaisten internetissä tarjoamilla valmiilla pohjilla. Pohjia pitää toki soveltaa riippuen pelastussuunnitelman tarvittavasta laajuudesta. Tähän vaikuttavat eniten tarkennettu toimialasi sekä tapahtuman laajuus. (Aapio, Kaarnalehto, Kammonen, Laitinen, Mikkonen, Pisto & Tikkanen 2008, 179-180)

3.1 Suunnitelman sisältö

Pelastussuunnitelmasta on käytävä ilmi tapahtuman luonne, missä se on tarkoitus järjestää, sekä arvioitu tilaisuuden henkilömäärä. Sen lisäksi tapahtumapaikan mahdolliset riskipaikat ja tekijät ovat kartoitettava, pelastustiet ilmoitettava, sekä ensiapu-, ja –sammutuspisteiden sijainnit sekä määrät ilmoitettava.

Sammutuskaluston kattavuus sekä turvallisuudesta vastaava henkilöstö täytyy myös olla selvitettyinä.

Pelastussuunnitelmassa on tärkeää ottaa huomioon tapahtumille muutenkin oleelliset ominaisuudet kuten sijainti, odotettu väen määrä, vieraiden arvioitu ikäjakauma, sekä ympäristö rakennuksineen. Kaikista tapahtumista löytyy samoja peruspiirteitä, mutta myös jokaisella on omat huomioon otettavat ominaisuutensa. Avoimuus kannattaa, sillä musiikkitapahtuman järjestäjät voivat yllättäen löytää hyödyllisiä keinoja esimerkiksi urheilutapahtuman järjestelyistä. (Watt 1998, 3)

Suunnitelma ei itsessään tapahtumaa auta, mikäli se ei kantaudu asianosaisille. Pelastussuunnitelmasta täytyy tiedottaa riittävän kattavasti. Henkilöstön

perehdyttäminen sekä se kuinka suunnitelma tullaan saattamaan tarvittavien henkilöiden tietoisuuteen on oltava merkittynä suunnitelmassa. (Jyrä 2010, 50-51). Toki tiedonkulkuun vaaditaan kaikkien osapuolien yhteistyötä. On valitettavaa mutta totta, ettei esimerkiksi keskiverto Suomalainen festarivieras välttämättä käytä kovinkaan paljon aikaa turvallisuusohjeisiin paneutumiseen. (Keränen 2016)

On aina pidettävä mielessä, että jokainen pelastussuunnitelma on tapauskohtainen ja yksilöllinen. On luonnollista, että toimialoittain voi pelastussuunnitelmissa olla paljonkin yhtäläisyyksiä, mutta jokainen tapaus on suunniteltava omana kokonaisuutenaan. Suunnitelmaa tehtäessä on kyettävä ennakoimaan mahdolliset eteen sattuvat vaaratilanteet sekä niiden vaikutukset. Toimenpiteet joilla kaikkia kartoitettuja vaaratilanteita pyritään ehkäisemään on oltava selvitettyinä. Riskit ja niiden aiheuttajat on tunnettava hyvin. Pelastussuunnitelma muotoutuu huomioitujen vaaratekijöiden mukaan. (Virtanen 2004, 13)

Jos tapahtuman luonne vaatii keskivertoa tarkempia tuvatoimia, voi se vaikuttaa myös pelastussuunnitelmaan. Esimerkiksi harvinaislaatuisten arvovaltaiset vieraat voivat vaikuttaa järjestelyihin, vaikkapa privaattien poistumisteiden tai muun yksityisyyden turvaamiseksi tehtyjen muutosten muodossa. (Häyrinen & Vallo 2008, 167)

3.2 Ulkoilmatapahtuman erityishuomiot

Kun tapahtumaa aletaan kasaamaan, on äärimäisen tärkeää, että organisaatio osaa kasata tarpeeksi ammattitaitoisen ryhmän ja antaa heille tarvittavat työkalut tehtäviensä toteuttamiseen. Mikäli johtoryhmällä ei ole realistista kuvaa alaistensa kyvyistä ja kokemuksesta, voi asetettujen aikataulujen toteuttaminen käydä mahdottomaksi. Huonolla kommunikoinnilla sekä johtoryhmän ja kenttämiesten välisellä kiiholla voidaan helposti onnistua pilaamaan kokonainen projekti. (Young 2006, 8-9)

Tapahtuman koko ja luonne asettavat vaatimuksensa henkilökunnan laajuudelle. Suurimpana ja ilmeisempänä tekijänä on luonnollisesti tapahtuman yleinen laajuus ja sinne odotettu asiakasmäärä. Tapahtuman luonne määrittää kuinka palvelut tarjotaan ja mitä mahdollista ammattitaitoa henkilökunnalta vaaditaan. On myös päätet-

tävä mitä kautta työvoima ylipäättään hankitaan. Organisaatiolla voi olla omaa työvoimaa tai sitten työntekijät haetaan ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Työvoimaa voidaan ottaa täysi-, tai osa-aikaisesti. Lisäksi maksullisen työvoiman jatkoksi on yleistä hyödyntää vapaaehtoisia. Erilaisen työvoiman edut ja hyödyt ovat tunnettava ja pyrittävä tekemään oikeat ratkaisut parhaimman palvelun tarjoamiseksi. Ammattitaitoinen täysipäiväinen työntekijä voi tehdä työt yhtä tehokkaasti kuin kaksi tai kolme vapaaehtoista. Toisaalta taas vapaaehtoisuus voi kertoa henkilön aidosta palosta työtä ja alaa kohtaan, mikä on tietenkin hyvä asia ja näkyy usein positiivisena työnjälkenä. Väkeä pitää siis osata rekrytoida tapauskohtaisesti. Tehokkaalla ja ytimekkäällä esimiestyöllä, sisältäen työnohessa tapahtuvaa ohjausta, saadaan myös kokemattomimmista työntekijöistä paras mahdollinen saavutus irti. (Parry & Shone 2010, 223)

Ulkona järjestettävät tapahtumat vaativat monesti useita lisäyksiä pelastussuunnitelmaan. Vaikkapa luonnonvoimat voivat horjuttaa ulkoilmatapahtuman turvallisuutta aivan toisissa määrin mitä ne vaikuttaisivat sisätilojen tapahtumiin. Myös ulkoilmatapahtumien ainutkertaisuus jossa alueet, toimipisteet, sekä henkilöstö usein kasataan ainoastaan tapahtumaa varten, asettavat järjestäjille monia huomioon otettavia asioita. Kaiken on onnistuttava jotta tapahtumasta sekä koko alueesta saadaan turvallinen ja toimiva. Etenkin suurien tapahtumien alueet ja saapuvat väkimäärät ovat niin suuria, että on varauduttava myös tilapäisiin liikenteen muutoksiin. Esimerkiksi teitä saatetaan joutua sulkemaan.

Kaikkein radikaaleimmat sääilmiöt voivat aiheuttaa hyvinkin laajamittaisia tuhoja rakennuksille sekä vaaraa ihmiselle. Ennakointi ja asianmukainen varautuminen ovat tärkeässä asemassa alueilla joissa on tiedetysti suurempi riski luonnonvoimien aiheuttamille vahingoille. (Heatley & Howard 2011, 282). Suomalaisen ulkoilmassa järjestettävän rockfestivaali Jurassic Rockin tuottaja Anniina Havukainen (2016) muistuttaa, ettei tapahtumaviikonlopun kohdalle osuvia säätiloja voi hallita, mutta niihin täytyy joka kerta varautua erityisen hyvin.

Tapahtumissa on huomioitava, että useat vieraat voivat olla kyseisellä tapahtuma-alueella ensimmäistä kertaa. Alue ei ole kaikille tuttu, joten yleiseen turvallisuuteen liittyvien pelastussuunnitelman mukaisten toimipisteiden täytyy olla näkyviä. Suuri ja näkyvä visuaalinen viestiminen, esimerkiksi suuri kyltti tai taulu, on tehokkain tapa

ilmoittaa esimerkiksi ensiapupisteiden sijainti. Visuaaliset ärsykkeet ovat tehokkain tapa viestiä ihmiselle (Lappalainen 2015, 112)

Liikkumisen mahdollistaminen on oltava yksi päälimäisiä asioita mielessä tapahtuma-alueita suunniteltaessa. Tarve tyhjentää tapahtuma-alue voi syntyä lähes mistä tahansa mahdollisesta onnettomuudesta. Oli kyse sitten vahingosta liittyen tuleen, sääoloihin, tai vaikka järjestyshäiriöihin, voi tilanne vaatia alueen tyhjentämistä. Tällöin riittävän liikkumisen mahdollistaminen tukee kaikkien edellä mainittujen esimerkkitaustusten vahinkojen torjumista. (Tarvainen 2016)

Suurissa yleisötapahtumissa luo toimiva järjestyksenvalvonta kivijalkaa tapahtuman yleiselle turvallisuudelle. Suurissa väkimassoissa ihmisten käytös saattaa muuttua impulsiivisemmaksi tai aggressiivisemmaksi mitä se normaalisti henkilöllä olisi. Useisiin tapahtumiin oleellisesti mukaan kuuluva alkoholi nostaa ymmärrettävästi myös järjestyshäiriöiden määrää. (Paasonen 2013, 33)

3.3 Sallitut henkilömäärät

Kiinteiden tilojen maksimihenkilömäärät ovat valmiiksi määritettyinä rakennusluvassa. Ulkoilmatapahtumissa, joissa tapahtuma-alue rakennetaan tapauskohtaisesti, maksimihenkilömäärä laskelmoidaan tapahtuma-alueen koon mukaan. Laskuissa hyväksytään vain vapaasti ja esteettömästi saavutettava pinta-ala. Tosin liian ahtaat uloskäynnit voivat aiheuttaa vaaraa ja täten laskea sisään otettavaa henkilöiden määrää, vaikka alue pinta-alansa puolesta vetäisikin enemmän. Tapahtuman henkilömääriä tulee valvoa koko tapahtuman ajan eikä laskettuja maksimimääriä saa missään nimessä ylittää. Maksimimäärän täytyttyä tulee asiakkaiden pääsy alueelle estää. (Opas pelastussuunnitelman laadintaan 2014, 9-10)

Lähimenneisyydestä löytyy esimerkkitapaus kuinka katastrofaaliset voivat epäonnistuneen yleisömitoituksen seuraukset olla. Vuonna 2010 Saksan Duisburgissa järjestetyillä Love Parade musiikkifestivaaleilla kuoli 21 ihmistä ja yli 500 loukkaantui. Niin järjestäjät, kuin viranomaisetkin olivat täysin epäonnistuneet yleisömäärien arvioinnissa, ja tämän lisäksi koko alueelle oli vain yksi yhteinen sisään-, ja uloskäyntitunneli. Koska suuri yleisömäärä ruuhkautti turvatarkastukset ja sisään- ja uloskäyntitunnelit, alkoi osa ihmisistä kääntyä takaisin. Yhteinen sisään- ja

uloskäyntitunneli ruuhkaantuivat entistä pahemmin yhtä aikaa kahteen suuntaan kulkevista ihmisistä, ja syntyi kaaos, jossa uhrit tallautuivat ja puristuivat hengiltä. (Paasonen 2013, 23.)

3.4 Järjestyksenvalvonta

Tapahtuman pelastussuunnitelmaan kuuluu myös tapahtuman turvallisuushenkilöstö. Turvallisuudesta huolehtivan henkilöstön määrä, osaaminen ja tehtävät täytyy eritellä. Turvallisuusvastaavan tarkat yhteystiedot täytyy ilmoittaa. (Opas pelastussuunnitelman laadintaan 2014, 4.) Tarvittavien järjestyksenvalvojien määrää voidaan ennakoida tapahtuman luonteen perusteella. Jos kyseessä on päivällä tapahtuva lastenkonsertti, se vaatii varmasti vähemmän järjestyksenvalvontaa kuin rockfestivaali. Tapahtumaan tarvittavien järjestyksenvalvojien määrästä kannattaakin keskustella viranomaisten kanssa hyvissä ajoin tapahtuman muotoutuessa. Järjestyksenvalvojana toimivalta henkilöltä edellytetään joko alan pätevyyttä tai viranomaisen myöntämää poikkeuslupaa (Jyrä 2010, 49). Keräsen (2016) mukaan täytyy kuitenkin muistaa, että aina kun samaan paikkaan kokoontuu suuri määrä väkeä, on järjestyshäiriöiden riski olemassa. Hyvällä aluesuunnittelulla ja ennen kaikkea ammattitaitoisella henkilökunnalla pystytään tehokkaasti ehkäisemään häiriköintiä.

3.5 Tehosteet ja palovaara

Etenkin ulkoilmafestivaaleilla on esiintyjillä monesti tapana hyödyntää erilaisia erikoistehosteita osana esitystään. Ulkoilma mahdollistaa ja helpottaa tehosteiden käyttöä useisiin sisätiloihin verrattuna, mutta järjestäjän on silti oltava tietoinen niiden käytöstä sekä ilmoitettava niistä viranomaisille niiden aiheuttamien riskien takia.

Tehosteita käytettäessä on huomioitava tapahtuman aikana vallitsevat sääolosuhteet. Puuskainen tuuli voi kasvattaa tehosteiden turvaetäisyyksiä. Mikäli tuuliolosuhteet muuttuvat radikaalisti esitysten aikana, on tehosteiden käytöstä luovuttava niiden tuoman riskin takia. Sade ja kosteus voivat puolestaan tehdä tehosteista epä-

luotettavia, ne voivat lauaa väärään aikaan tai jäädä toimimatta kokonaan. Kosteuden tuomat mahdolliset haitat voidaan tehokkaasti ennaltaehkäistä riittävällä suo-
jauksella. (Pyroteknisten tehosteiden käyttö 2015.)

Tehosteiden käytöstä kertovassa ilmoituksessa on kerrottava tehosteiden laatu, määrä, korkeus, leveys sekä kesto. Perussääntönä kaikkien tehosteiden suojaetäisyyksille on tehosteen korkeus + 2 metriä sekä tehosteen leveys + 2 metriä. Lisäselvityksellä voi tarvittaessa anoa muutoksia turvaetäisyyksiin. Tehosteet täytyy säilyttää ja merkitä oikein. Myös turvallisen käytön toimintaohjeet ja tarvittavien sammutuslaitteiden olemassa olo on ilmoitettava pelastuslaitokselle. (Ilmoitus erikoistehosteiden käytöstä 2015.)

Käytettävät tehosteet	Määrä, kpl/kg/l	Korkeus, m	Leveys, m	Kesto, s
☐ Kipinäsuihku (gerb, Jet, Waterfall)				
☐ Välähdykset (Flash)				
☐ Lavamiinat (Stage mine)				
☐ Äänitehosteet (Concussion)		db		
☐ Vaijeriraketti				
☐ Liekki (Flame, Flame projector)				
☐ Alkoholi/lycopodiumliekki, aine:				
☐ Airburst				
☐ Komeetta				
☐ Nestekaasuliekki				
☐ Palavat nesteet				
☐ Muut (CO2, hiilihappojää, jne)				

Kuvio 1. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, tehosteiden ilmoituslomake. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston verkkosivut 2016.

3.6 Palavat nesteet ja kaasut

Palavia nesteitä ja kaasuja saa tapahtuma-alueella säilyttää vain välttämättömän määrän. Tapahtuman aikana paikalla olevien palo- ja räjähdysvaaraa aiheuttavien aineiden määrää on syytä miettiä hyvissä ajoin tapahtumaa suunniteltaessa. On järjestäjän vastuulla ilmoittaa ja neuvotella pelastusviranomaisten kanssa nesteiden määrä. Järjestäjän pitää pystyä perustelemaan, miksi ja mihin aineita tarvitaan. Palavat nesteet sekä kaasut pitää varastoida oikeaoppisesti sekä varastointi pisteet täytyy

olla merkattuna alueen karttaan. (Opas pelastussuunnitelman laadintaan 2014, 11-12)

3.7 Pelastus- ja poistumistiet

Kookkaitten yleisötapahtumien pelastus-, sekä poistumistiet ovat suunniteltava tapauskohtaisesti. On äärimmäisen tärkeää ottaa asia huomioon tapahtuma-alueelta alusta alkaen suunnitellessa. Hätätilan sattuessa, vaikkapa vakavan sairaskohtauksen, on uhrin saatava apua mahdollisimman pikaisesti. Pelastusteitä suunniteltaessa näyttelee sijainti suurta osaa. Ulkoilmatapahtuman järjestyspaikka voi olla hyvinkin vaikea kulkuinen tai vaikkapa saarella. Tällaiset tekijät on otettava huomioon ja pelastusviranomaisen voikin määrätä vaikeakulkuiselle alueelle erityisiä pelastustoimia helpottavia työkaluja saataville. Mikäli tapahtuma on toistuva, saadaan pelastusteitä yleensä vuosi vuodelta toimivimmiksi. Kokemus ja palaute auttavat muokkaamaan reiteistä mahdollisimman hyvin palvelevia. (Laaksonen 2003, 69–70)

Poistumisreittien merkintä on oltava näkyvää ja reitit on pidettävä esteettöminä. On myös varmistettava, että reitit ovat tarpeeksi vetoisia vetämään alueen henkilöt tarpeeksi nopeasti ulos väylän tukkoutumatta. (Virtanen 2004, 17)

Epäonnistuneet liikennejärjestelyt voivat hankaloittaa pelastusajoneuvojen kulkumahdollisuuksia ja aiheuttaa riskejä. Vuonna 2012 ensimmäistä kertaa Suomessa järjestetty Weekend Festival epäonnistui täysi liikennesuunnittelun osalta. Ruuhkat seisivat myöhäiseen iltaan asti ja tiet meinasivat tukkeutua tienvarsiin parkkeeratuista autoista. (Paasonen 2013, 24)

3.8 Ensiapu

Yleisötapahtumissa tulee olla saatavilla ensiapua sitä tarvitseville. Ensiavun pitää olla helposti tavoitettavissa, eli mahdollisimman lyhyen matkan päässä tai niin, että asiakas pystyy henkilökohtaisesti löytämään paikalle ja pyytämään apua. Ensiapupisteillä pystytään hoitamaan lieviä vammoja sekä antamaan ensiapua vakavampiin vammoihin. Tilanteen ollessa vakava osataan ensiapupisteiltä kartoittaa henkilön tilanne sekä

ohjata hänet oikeanlaisiin jatkohoitoihin. Kun ensiapupiste on rakennettu sekä sijoitettu viisaasti pystytään asiakasta tutkimaan sekä hoitamaan tehokkaammin kuin tapahtuma-alueen melskeen keskellä. Näin pystytään tarjoamaan myös parempaa intimitteettisuojaa asiakkaalle. Tapahtuman ensiapupalveluiden järjestely kannattaa ottaa vakavasti. Se ei pelkästään ole järjestäjän velvollisuus, vaan kun asiakkaat saavat hoitoa sekä tuntevat itsensä turvalliseksi vaikuttaa se myös positiivisesti tapahtuman imagoon. Suurin osa ensiapuun hakeutuvista asiakkaista on lievästi loukkaantuneita ja täten heidän pystytään hoitamaan paikan päällä ilman tarvetta jatkotoimenpiteisiin. Pisteestä täytyy kuitenkin löytyä tarpeeksi tilaa mahdollista seurantaa vaativia asiakkaita ajatellen. Tapahtumissa toimivien ensiapuhenkilöiden täytyy olla tietoisia sekä kykeneväisiä hallitsemaan niihin liittyvät erikoispiirteet. (Vuoripuro, 53, 56-57)

Ulkoilmatapahtuman pelastussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna siellä olevat valmiudet liittyen ihmisiin kohdistuviin terveydellisiin hätätiloihin. Ensiapuhenkilöstön määrä, pätevyudet, ja käytössä oleva kalusto täytyy olla selvitettyinä. Suunnitelmasta täytyy myös käydä ilmi eri hätätiloihin liittyvät toimintaohjeet. Tapahtuma-alueen kuvauksessa sekä kartoissa täytyy ensiapupisteiden olla merkittyinä. Henkilökunnalla on myös oltava selkeät ja etukäteen opiskellut toimintaohjeet miten missäkin hätätilanteessa toimitaan ja kuinka viestintä toimii. Suurempia onnettomuustilanteita varten määritelty yhteinen kokoontumispaikka on hyödyllistä sijoittaa ensiapupisteen läheisyyteen. (mts. 22-23)

Pelastuslaitokselle on tehtävä selvitys kuinka ensiapupisteellä vierailleet asiakkaat sekä toimenpiteet aiotaan dokumentoida. Niin organisaation sisäinen, kuin ulospäin pelastuslaitokselle tapahtuvan viestiliikenteen toimivuus täytyy selittää suunnitelmassa. Ensiavun henkilöstön määrä täytyy käydä läpi ja vastuu henkilön/henkilöiden tarkemmat yhteystiedot täytyy ilmoittaa. Hälytysajoneuvon helpoin kulkureitti täytyy olla suunnitelmassa, tätä voidaan havainnollistaa kartalla. (Yleisötapahtuman ensiapusuunnitelma)

Opinnäytetyöni liitteistä on löydettävissä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston tarjoama ensiapusuunnitelman mallipohja.

3.9 Yleinen ja tapauskohtainen riskien kartoitus

Kun pelastussuunnitelmaa lähdetään luomaan, on suunnitelman kivijalka oman yrityksensä toimiin liittyvien riskien sekä vaaranpaikkojen tunteminen. Koko suunnitelman rakennusprosessin tärkein osa on se, jossa perinpohjaisesti selvitetään mitä ja miksi voisi juuri sinun tapahtumassasi sattua. Suunnitelmat ovat siis tapauskohtaisia ja sisältö voi vaihdella huomattavasti toimialasta riippuen, eli tapahtumista puhuessa siis tapahtuman luonteesta riippuen. (Virtanen 2004, 13)

Valtaosa riskeistä, joihin kuuluvat siis yleisimmät ja tutuimmat vahinkotapaukset, ovat valmiiksi tiedossa. Onkin hyvin tähdellistä perehtyä myös vähemmän tunnettuihin vaaroihin joita sinun tapahtumassasi voisi sattua. Mikäli joku vaara on jäänyt kartoittamatta, ei siihen ole myöskään valmistauduttu eikä tilanteen sattuessa osata välttämättä toimia sen vaatimalla tavalla. Yrityksessä työskentelevä toimialaan perehtynyt henkilöstö osaa havaita toimialakohtaisia vaaroja hyvin. Ulkopuolisen ammattinäkökulman pyytäminen on silti erittäin suotavaa. Ulkopuolinen voi katsoa asioita uudelta näkökantilta ja täten löytää parannettavan varaa. Onkin hyvin suotavaa, että yrityksen sisällä vallitsisi kehitysmuotoinen ilmapiiri jossa pyritään aktiivisesti parannuksia kohti. Havaitut riskit voidaan aluksi kirjottaa yksinkertaiseen luettelomuotoon. Luetteloinnin jälkeen voidaan arvioida mitkä ovat suurimmat sekä todennäköisimmät riskit. Ennaltaehkäisyn ja toimintatapojen selvittäminen voidaan aloittaa kyseisistä riskeistä. (mts. 13-14)

Onnettomuusuhkien laatuja ja määriä voidaan tiedustella pelastusviranomaisilta sillä heidän tehtävänä on seurata kyseisiä tilastoja. Tilastoista voidaan vetää johtopäätöksiä ja kiinnittää huomiota oikeisiin ja ajankohtaisiin uhkiin. (Laaksonen 2003, 69)

Ulkoilmatapauksissa voi alueen maasto ja sijainti itsessään luoda erinäisiä vaaroja. Epätasainen maasto voi luoda esimerkiksi kompastumis-, ja kaatumisvaaran. Helposti liukastuva pinta taas saa sateen tullen aikaan liukastumisvaaran. Vesistön lähetyvillä on aina olemassa hukkumisvaara. Kyseisenlaiset sekä muut henkilövahinkojen mahdollisuutta nostavat vaarat ovat aina etusijalla, vasta sen jälkeen tulevat omaisuuteen ja ympäristöön kohdistuvat riskit.

Monilla ulkoilmatapahtumilla, kuten musiikkifestivaaleilla, on joskus monenlaista oheistoimintaa erilaisten laitteiden muodossa. Riskit minimoidaan käymällä läpi laitteiden turvallisuus ja soveltuvuus ennen niiden käytön hyväksyntää. Laitteiden käytöturvallisuus pitää pystyä takaamaan ja niissä pitää olla tarvittavat turvamerkinnät. Esimerkiksi moottoroidut tai sähköistetyt laitteet voivat aiheuttaa myös palovaaraa ja lähettyvillä on oltava tarvittava sammutuskalusto. (Mts. 69-70)

Tapahtuma-alueesta luotava kartta helpottaa riskien hahmottamista ja eliminointia. Henkilökunnan käytössä oleva version kartasta on huomattavasti yksityiskohtaisempi kuin kuluttajille tarjottu normaali aluekartta. Karttaan hahmotellaan tarkalleen esimerkiksi jokainen huoltotie, vastaavien toimipisteet, lavakohtaiset pelastustiet, yksityisalueet ja kokoontumispisteet. Kartan avulla on kokonaisuus helpompi hahmottaa ja tapahtuman aikana toimii se hyödyllisenä työkaluna jos vahinkoja tai muita muutujia tapahtuu. (Parry & Shone 2010, 178-179)

Riskien kartoitusta varten kannattaa koota riskienarviointiryhmä. Ryhmässä tulisi olla monipuolista osaamista organisaation sisältä, kuin myös ulkopuolisia turvallisuusalan ammattilaisia. Jokainen ryhmän jäsen huomioi mahdollisimman paljon riskinpaikkoja omaa erityisosaamistaan, kokemustaan, sekä tarvittaessa myös kirjallisuutta ja tutkimuksia hyväksikäyttäen. Kartoitus on syytä aloittaa jo hyvissä ajoin tapahtumaa suunnitellessa, mutta kaikki saatavilla oleva tieto liittyen tapahtuma-alueeseen ja luonteeseen auttaa heitä tehtävässään. Esimerkiksi alueen pohjakuva auttaa riskienkartoituksessa paljon. Kun ryhmä on koostanut listan riskeistä, tulee jokaiselle riskille laatia ennaltaehkäisyn keinot sekä toimintamalli mikäli ennaltaehkäisy pettää ja onnettomuus pääsee tapahtumaan. (Opas pelastussuunnitelman laadintaan 2014, 5-6)

Mitä isompi ryhmä, sitä enemmän havainnointikykyä ja sitä nopeammin kaikki riskit ovat kartoitettu. Kokeneita alan viranomaisia lukuun ottamatta ihminen kykenee yleensä tarkkailemaan tehokkaasti vain yhtä asiaa kerrallaan. Kun yhteen asiaan keskitytään voi monta muuta mennä ohi. Henkilöllä valmiiksi oleva tieto ja kokemukset vaikuttavat siihen mihin kiinnitämme huomion ja miten sen tulkitsemme. (Lappalainen 2015, 130-131) Tämä havaintopsykologien selvittämä valikoiva tarkkailu vain korostaa ryhmätyön tärkeyttä. Eri ihmisillä on eri kokemuksia ja täten he kiinnittävät

huomioita eri asioihin. Näin ollen vaarojenkartoituksessa he kykenevät näkemään erilaisia riskejä.

Riskejä ylös kirjattaessa ei voi ikinä olettaa listan olevan niin sanotusti valmis. Prosessi on jatkuva ja uusia riskejä kirjataan ylös sitä mukaa kun niitä ilmaantuu. Kaikki matkan aikana ilmaantuneet riskit täytyy kirjata pysyvästi ylös, täten aikojen saatossa kasvava lista auttaa tulevaisuuden projekteissa jo valmiiksi kartoitetuilla riskeillä. Tavoitteena on saada aikaan ympäristö jossa parhaassa tapauksessa ikäviltä yllätyksiltä säästytään kokonaan, tai ainakin kaikkien vastoinkäymisten varalle on olemassa pätevä toimintasuunnitelma. (Young 2006, 81-83)

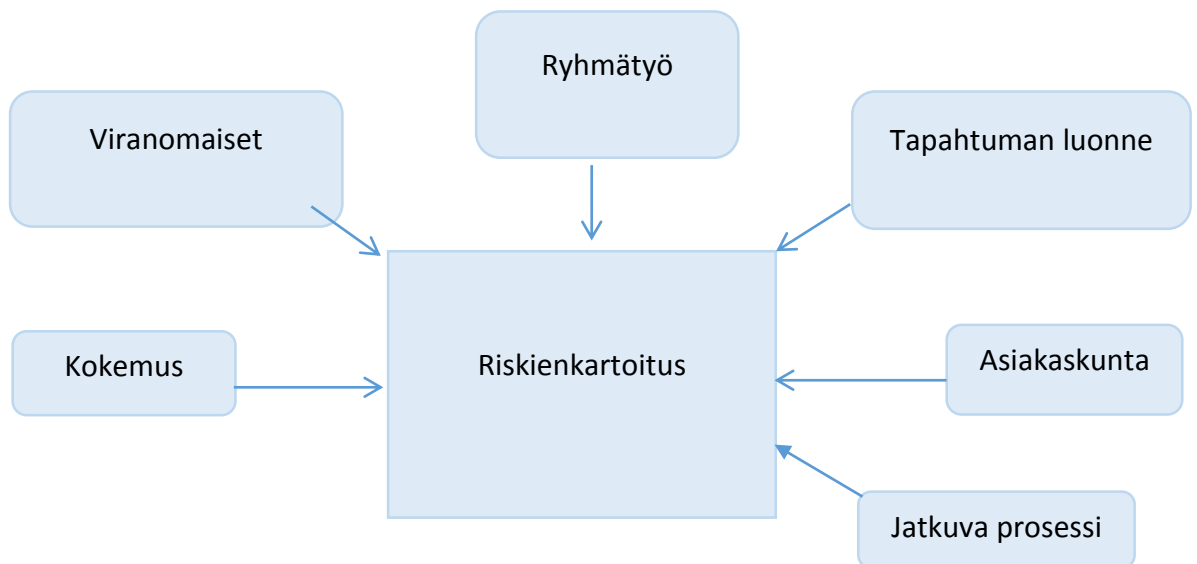
Kun tapahtuman riskienkartoitus on tehty ja turvajärjestelyt sovittu, on viranomaisen kanssa sovittava yhteinen tarkastusaika jolloin alue käydään läpi. Alue käydään tapauskohtaiset seikat mielessä pitäen läpi ja pelastussuunnitelman riittävyys tarkastetaan. Viranomaisen tarkastaa, että määräyksiä ja ehtoja on noudatettu. Ulkoilmatapahtumien järjestelyt ovat usein hektisiä ja aikataulu on tiukka, näin ollen onkin suotavaa, että riskienkartoitus, niiden ehkäisy, sekä tarvittavat toimintamallit ovat kerralla laitettu kuntoon eikä viime hetken muutoksiin tarvitse ryhtyä. Lupa-asiat ovat myös aihetta selvittää ja hoitaa ajoissa. Jos suunnittelussa on epäonnistuttu ja tapahtuman rakenteesta löytyy selkeitä ja huomattavia vaaratekijöitä, on pelastusviranomaisella oikeus vaatia tapahtuman, tai sen vaaraksi todetun osan, välitöntä keskeyttämistä. Tapahtuman järjestäjä nauttii täyttä vastuuta turvallisen tapahtuman huolellisesta järjestämisestä. Viranomaisilta saa kysymällä neuvoja koko prosessin ajan ja turvallinen tapahtuma saadaan kehitettyä sulavassa yhteistyössä heidän kansaan. (Laaksonen 2003, 71)

Kärkkäisen (2016) mukaan on tapahtuman järjestäjän kokemuksella huomattavasti vaikutusta siihen, että kaikki tarvittavat vaarat saadaan kartoitettua ja pelastussuunnitelma on moitteeton. Hän muistuttaa, että pitkänlinjan tapahtumilla on sekä kokeneet järjestäjät, että pitkälle jo valmis pelastussuunnitelma, sillä muotonsa vakiinnuttaneet tapahtuma-alueet eivät enää paljoa yleensä muutu. Kokemattomampien järjestäjien kohdalla on taas hyvin yleistä, että pelastussuunnitelma on palautettava korjauksia varten vielä ennen sen hyväksymistä.

Juurikin riskienkartoitus on se mihin kokemattomat tapahtuman järjestäjät usein kaa-
tuvat. Mutta tämäkin on tapauskohtaista, jos asiaan on osattu asiaan kuuluvasti pe-
rehtyä voi ensikertalaisenkin laatima pelastussuunnitelma olla vaatimukset täyttävä.
(mts. 2016)

Järjestäjän täytyy huolehtia kartoitettujen vaarojen tiedottamisesta niin asiakkaille,
kuin henkilökunnalleenkin. Vuonna 2006 sai Englantilaisen Reading Festivalin järjes-
täjä sakkoja, koska henkilökuntaa ei asiaankuuluvasti varoitettu festivaalialueella si-
jainneista vaarallisista voimalinjoista. Festivaalin rakennusvaiheessa sattui onnetto-
muus jossa kaksi työntekijää sai vammoja ajettuaan nosturilla edellä mainittuihin voi-
malinjoihin. (Paasonen 2013, 24)

Sain sähköpostitse informantteinani toimineilta kolmelta tapahtumanjärjestämisen
ammattilaiselta hyödyllistä tietoa, pääpainona ollessa riskienkartoitus. Jokaisen ta-
pahtumajärjestäjän tarjoamista materiaaleista nousi selkeästi esiin muutamat samat
teemat. Teemat mukailivat hyvin pitkälti kirjallisuudesta sekä palotarkastaja Kärkkäi-
seltä saamiani suosituksia riskienkartoituksen suhteen. Ryhmätyöhön sekä yhteistyö-
hön viranomaisten kanssa uskottiin kaikissa organisaatioissa. Sekä Havukainen
(2016), että Keränen (2016) mainitsevat ydinryhmän vuosien kokemuksen helpotta-
van jo entuudestaan tuttua prosessia. Edellisvuosien onnistumiset sekä epäonnistu-
miset punnitaan ja niistä voidaan ottaa opiksi. Vastaanottamieni asiantuntijoiden
sähköpostien sisältö löytyy kokonaisuudessaan tämän opinnäytetyön liitteet-osiota.

Kuvio 2. Riskienkartoituksen peruspilarit

4 Haastattelun toteutus ja kuvaaminen

Kun ulkoilmatapahtuman riskikohdat on käyty pelastussuunnitelmassa läpi, lähdetään tutkimaan kuluttajien tietämystä sekä asenteita asiaa kohtaan ryhmähaastattelun muodossa.

Kirjallisuuden ja dokumenttien tarjoaman luonnollisen aineiston lisäksi täytyy aiheesta kerätä uutta tutkimuksen synnyttämää aineistoa, tai niin sanottua tuotettua aineistoa. Termi ”tuotettu aineisto” kuvailee sitä faktaa, että kyseistä tietoa ei ollut missään olemassa ennen kuin tutkijan järjestämän haastattelun, tai muun tiedonkeruun muodon, johdosta se ilmaantui.

Haastattelun avulla pystytään selventämään eri osapuolien näkökulmat tutkimusongelmaan. Sen avulla pystytään myös löytämään ongelman ydin sekä hahmottamaan syy-seuraussuhde. Tarkka ongelmakohdan paikantaminen helpottaa tutkijaa siinä vaiheessa, kun ongelmaan aletaan etsiä ratkaisua. Asian tai ilmiön kanssa tekemisissä olevia ihmisiä haastatteleamalla saadaan aitoa tietoa tutkimuskohteesta. On tosin tärkeää huomioida, että ihmisiä haastateltaessa voivat näkemyserot olla suuriakin, eikä yhtä absoluuttista totuutta välttämättä löydy.

Ryhmähaastattelussa oleva yhteistilanne voi myös jonkin verran vaikuttaa ihmisten antamiin vastauksiin. (Kananen 2015, 81-82)

Tutkijan järjestäessä haastattelutilaisuuden uuden tutkimustaan edistävän primääritiedon keräämiseksi on tutkimusmenetelmä osa laadullista tutkimusta (mts. 76)

Kutsun järjestämäni haastattelutilaisuuteen joukon ihmisiä joilla on enemmän tai vähemmän kokemusta ulkoiltatapahtumista asiakkaan ominaisuudessa. Valitsemani haastattelumenetelmä tarkoittaa, että lähdän keräämään primääriaineistoani kvalitatiivisia menetelmiä hyödyntäen. En halua rajoittaa vastaajiani liikaa, vaan antaa jokaiselle mahdollisimman hyvän tilaisuuden tuoda omaa näkymystään sekä kokemustaan esiin. Haastattelun aion hoitaa ryhmähaastatteluna, joka toivonmukaan herättää myös avointa keskustelua. Kuten sanoin on tarkoitukseni sitoa haastateltavia mahdollisimman vähä, mutta varmistaakseni, että saan tutkimusongelmiini tarvittavia vastauksia suoritetaan haastattelu teemahaastattelun raameissa. Tilanteen ei siis tarvitse edetä kaavamaisesti, vaan heittelen tarvittaessa etukäteen mietittyjä teemoja sekä aihealueita haastateltavilleni. Kannustan osallisia silti omaan puheeseen sekä keskusteluun mikäli jotain ilmaantuu heidän mieleensä.

Kun materiaalia kerätään haastattelemalla, on joustavuus yksi menetelmän suurimpia etuja. Kysymys voidaan esimerkiksi tarvittaessa toistaa ja kysymystä voi tarkentaa, mikäli se ei täysin avaudu haastateltavalle. Näin ollen saadaan kerättyä mahdollisimman oikein kohdennettua tietoa ja tutkimuksen luotettavuutta pystytään vahvistamaan. Väärinymmärykset pystytään korjaamaan välittömästi paikan päällä toisin kuin vaikkapa postitetuissa lomakehaastatteluissa. Haastattelutilanteet sovitaan usein etukäteen osallistujien kanssa ja saatujen vastaajien määrä tiedetään etukäteen. Vaikkapa postitetuissa lomakehaastatteluissa ei tutkija usein tiedä kuinka moni haastattelun vastaanottaneista aikoo lopulta vastata. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 75-76)

Teemahaastatteluun mentäessä täytyy tutkijan olla hyvin perillä aiheestaan. Hänen täytyy myös miettiä etukäteen valmiiksi ilmiön oleelliset osa-alueet joita sisällyttää keskusteluun jotta haluttua tietoa saadaan. Haastattelua varten täytyy valmistella runko, jonka pohjalta tilannetta tarvittaessa ohjataan. Kyseessä on hieman

keskustelunomainen tilanne, jonka edetessä pitäisi tutkijalle alkaa hahmottua ilmiön oleellimmat seikat. Teemahaastattelu ei etene jämäkästi minkään etukäteen suunnitellun kaavan mukaan, vaikka haastattelijalla olisikin lista valmiista teemoista olemassa. Kun jokin kohta herättää erityisesti ajatuksia haastateltavissa, annetaan siitä syntyneen vuoropuhelun vapaasti virrata ja pyritään esiin nousseeseen osaluueeseen pureutumaan syvemmin ja täsmällisemmin. Keskustelun lähtiessä lentoon on hyvin mahdollista, että etukäteen mietityt teemat nousevat esiin automaattisesti, eikä haastattelijan tarvitse niitä erikseen keskusteluun edes syöttää. (Kananen 2015, 83)

Yksilöhaastattelun ja ryhmähaastattelun yksi suurimmista eroista on ryhmähaastatteluissa syntyvät vuorovaikutustilanteet. Siinä missä yksilöhaastattelussa haastateltava vastaa vain haastattelijalle, on ryhmähaastattelussa mahdollisesti kaikki osapuolet vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Analysoinnissa täytyy muistaa että kaikki puhe, myös yksilötasolla tulleet mielipiteet, ovat kaikki loppujen lopuksi sidonnaisia menneillään olevaan ryhmätilanteeseen. Kun ryhmä muodostaa mielipiteitä, on tärkeää seurata mitä polkua pitkin mihinkin tulokseen on päädytty. (Ruusuvuori ym. 2010, 216-217)

Hiukan vapaamuotoisemmassa haastattelutilanteessa on mahdollista päästä sisään laajemmalle haastateltavan ajatusmaailmaan, kuin esimerkiksi enemmän rajoittavalla lomakehaastattelulla. Kvalitatiivisen haastattelun avulla pyritään keräämään ja ymmärtämään haastateltavien ajatusmaailmalle keskeiset teemat. (Alasuutari 2000, 146, 148)

Haastattelukutsuja lähettäessä otin huomioon, että kaikilla kutsutuilla oli yhteinen kieli kanssani. Haastattelu ei ole luotettava mikäli haastattelijan ja haastateltavan välillä on esimerkiksi puhekielestä johtuvia kommunikointiongelmia, mitkä voivat johtaa vääriin tulkintoihin ja täten vaarantaa tutkimuksen luotettavuuden. (Kananen 2015, 81)

Lähetin henkilökohtaisen haastattelukutsun 7 henkilölle viikkoa ennen suunnittelemani haastatteluajankohtaa. Kaikki 7 henkilö lupautuivat alustavasti tulemaan ja 5 ihmistä lopulta pystyi saapumaan sovittuna haastattelupäivänä paikalle. Haastattelupaikkaa valittaessa täytyy huomioida sen asiaan soveltuvuus. Tilan pitää

pystyä tarjoamaan häiriöttömät olosuhteet tehokkaalle keskustelulle.

Haastateltavien pitäisi pystyä tuntemaan olonsa miellyttäväksi ja tilaisuuden alkuun on hyvä antaa pieni hetki rennomalle small talkille, jotta asianomaiset pääsevät keskustelun makuun jo ennen varsinaista haastattelutilaisuutta (Reiter & Witzel 2012, 64-65, 67) Haastattelu toteutettiin Jyväskylän keskustassa yksityisasunnossa 21.10.2016 kello 19.00 eteenpäin.

Pyrin orientoimaan haastateltavani haastattelun aihealueesta kohtuullisen hyvin jo haastattelukutsun yhteydessä. Tulen kuitenkin paikanpäällä käymään tutkimukseni aiheen vielä kokonaisuudessaan läpi sekä vielä perehdyttämään heidän tarkemmin haastattelun toteuttamismuotoon. En siis toimita enkä paljasta haastattelukysymyksiäni etukäteen. Otan myös vastaan kysymyksiä aiheeseen liittyen, mikäli niitä herää.

Haastattelun taltiontitapana toimi äänittäminen. Ilmoitin tästä haastateltavilleni eikä kellekään ollut ongelmaa, koska sovimme, että haastateltavien henkilöllisyydet tullaan salaamaan. Luonnollisesti toimin itse haastattelijana sekä operoin nauhoitinta.

Kerätystä materiaalista nousee toivon mukaan esille yhteisiä teemoja, jotka korostuvat muoden joukosta. Esiin nouseviin kohtiin tulen paneutumaan kaikkein syvällisimmin tulosten analysointivaiheessa. Näin ollen tutkimuskysymykseeni kaivattava vastaus alkaa hahmottua.

Haastattelun eteneminen ja kuvaus löytyy opinnäytetyöni liiteistä.

4.1 Haastattelu

Haastatteluun kutsuttu ryhmä kokoontuu sovitusti 21.10.2016 ennalta päätetyssä yksityisasunnossa. Sovimme, että tilaisuus pidetään haastatteluun osallistuvan tuttavani asunnolla, koska se sijaitsee sopivan keskeisellä paikalla. Haastattelun ajankohdaksi muotoutui alkuiltä, koska osallistuvilla on kaikilla omat velvoitteensa arkena päiväsaikaan.

Paikan päälle saapuvat kaikki haastatteluun lupautuneet henkilöt. Määrä ei ole aivan se mitä toivoin, mutta estyneet kutsutut olivat jo hyvissä ajoin ilmoittaneet poissaolostaan, joten yllätystä ei syntynyt.

Kun väki oli saapunut paikalle, keskustelimme vielä hetken opinnäytetyöni aiheesta ja siitä, kuinka haastattelutilanne tulisi toteuttamaan. Sovimme, että tilanne taltioidaan kännykkäni ääninauhurilla. Ilmapiihirtään haastattelutilanne oli sopivan rento. En nähnyt tarpeelliseksi hakea äärimmäisen virallisen oloista kaavamaista tilannetta, vaan enemmänkin spontaanimpaa keskustelua. Tästä huolimatta olin tietenkin varautunut runsaan pohjatietoni avulla määritellyin termein, joilla pidin keskustelua hyödyllisen tutkimusaineiston keräämisen kannalta oikeissa uomissaan. Jokaiselle osallistujalle oli selvillä haastattelumateriaalin tärkeys minulle sekä tutkimukselleni. Jokainen antoi täyden panoksensa.

Ryhmähaastattelu hoidettiin yhdellä otolla ilman taukoja tai minkäänlaisia yllättäviä häiriötekijöitä. Tilanne eteni sujuvasti ja aihe herätti aitoa keskustelua. Monet etukäteen miettimäni teemat nousivat esiin ilman sen suurempaa myötävaikutustani.

Opinnäytetyöni liitteistä löytyy äänitteeseen sekä muistiinpanoihin pohjautuva referoiva litterointi haastattelusta. Kuten työni analysointivaiheessa on todettu sekä perusteltu, en nähnyt aiheelliseksi tehdä sanatarkkaa litterointia haastattelusta. Ryhmähaastattelutilanne sisälsi ymmärrettävästi paljon täytesanoja ja toteamuksia, jotka eivät tuoneet mitään oleellista tutkimusta ajatellen. Täten litterointiin on johdonmukaisesti valikoitu tutkimusta edistävä tieto. Puhekieltä on myös paikoitellen korjattu yleisesti ymmärrettävämpään muotoon.

Tutkimuskysymyksiäni sekä teoriaosuuteni sisältämän tiedon puitteissa muodostin haastattelua varten oleelliset teemat. Ohessa päättämäni teemat keskustelun aikana syntyneine tärkeimpine alateemoineen. Ohessa olevat 10 kohtaa olivat etukäteen miettimäni aiheet joilla ruokin keskustelua tarvittaessa. Kohdat 1, 2, 3, 5 olivat tutkimuskysymyksiini liittyvät pääteemat, joilla alustavasti lähdin keskustelua avaamaan ja katsomaan kuinka se rakentuu.

1. Yleinen tieto pelastussuunnitelmasta.
2. Turvalloisuusohjeisiin perehtyminen.
3. Miten tulisi mielestänne tiedottaa?
4. Uskotteko ylipäättään turvallisuusuhkiin, mitä niitä on, onko turvalliset mielikuvat?
5. Mikä koetaan tärkeimmäksi?
6. Onko turvallisuusseikat merkattu hyvin alueilla, tietääkö missä on Ea-teltoa yms?

7. Onko sattunut vahinkoja itselle tai tutuille?
8. Mitä kautta halusit turvainfon? Etukäteen, paikanpäällä?
9. Vaikuttaako miljöö turvallisuuteen teidän mielestänne?
10. Vertaus sanksan esimerkkiin. Vetääkö tiet? Onko ollut ahdasta?

4.2 Vastauksien yhteenveto

Haastateltavista jokainen osoitti tietävänsä etukäteen, mikä pelastussuunnitelma on ja mitä se pääpiirteissään sisältää. Siihen kuuluvat paloturvallisuus, pelastustiet, ja kokoontumispaikat saivat eniten mainintoja. Vaikka pelastussuunnitelman kuulumisesta tapahtumiin oltiin tietoisia, ei sen laajuudesta ja ulkoilmatapahtumiin liittyvistä erityispiirteistä oltu täysin perillä. Vaikka haastateltujen keskuudessa oltiin tietoisia järjestäjäosapuolen turvallisuusvelvoitteista, oltiin yksimielisesti sitä mieltä, ettei ohjeisiin juurikaan tule paneuduttua. Suurimmaksi syyksi nousi se, että musiikkifestivaaleille mentäessä on mieli positiivinen ja iloinen, eikä silloin tule edes ajatelleeksi yleisötapahtuman luomia uhkia. Yksi haastatteluryhmän jäsenistä nosti esiin festivaalikävijän terveen järjen, jonka avulla osataan automaattisesti toimia niin, ettei suurimpia vahinkoja pitäisi päästä syntymään. Muu haastatteluryhmä yhtyi tähän mielipiteeseen.

Kyllä mielestäni voi jonkin verran terveellä järjellä päätellä että isommat yleisötapahtumat vaativat järjestäjältä orientoitumista siihen kuinka hätätilanteen sattuessa pitäisi toimia ja saada ihmiset siirrettyä. (M1. 2016)

Parhaaksi turvallisuusseikkojen tiedotuskanavaksi ryhmä arvioi olevan festivaalin ohjelmavihkoon sisällytetty kartta esimerkiksi pelastusteiden sekä ensiapupisteiden sijainneista. Tämä perusteltiin edellisessä kysymyksessä selvinneellä seikalla ettei turvallisuusinfoihin perehdytä etukäteen. Kun vahinko sattuu, on vähintään jollain kaveriporukan jäsenellä ohjelmavihkonen ja siitä saadaan toimintaohjeita, esimerkiksi ensiapupisteet osoittavan kartan avulla. Sosiaalisessa mediassa tai tapahtuman internetsivuilla annetut turvallisuusinfot eivät ryhmän mielestä saa kuluttajan huomiota, koska apua ei haeta etukäteen eikä hätää ajatella omalle kohdalle ennen kuin jotain sattuu. Samasta syystä myös tapahtumapaikalla annettua tiedotusta pidettiin korkeassa arvossa. Esimerkkinä nousi esiin ensiaputeltojen näkyvä merkitseminen tapahtuma-alueella kyltein ja viitoin.

Hiukan välinpitämätöntä suhtautumista turvallisuusohjeisiin tutustumiseen perusteltiin pitkälti sillä, että suomalaisissa tapahtumissa käyneinä eivät haastateltavat kokeneet niihin liittyvän juurikaan turvallisuusriskejä. Toisin sanoen Suomessa järjestettävillä tapahtumilla vallitsee kuluttajien mielestä aina turvallisuuden tunne. Tähän on Suomessa saatu tottua, vaikkakin maan sisäisillä festivaaleilla koettiin olevan hienoisia eroja, jotka liittyvät niiden maineeseen. Yksi haastateltavista nosti myös esiin, että viime aikoina Eurooppaankin levinneet yleisötapahtumien terroristi-iskut ovat laittaneet ajattelemaan, voisiko samankaltaisia iskuja kohdistua myös Suomeen. Silti asia ei ollut juuri vaikuttanut haastateltavan turvallisuuden tunteeseen. Yksi haastateltavista nosti vielä esille vuonna 2010 Porin Sonisphere-festivaaleille iskeneen myrskyn, joka vaati yhden kuolonuhrin. Voidaan todeta, että luonnonvoimat voivat pahimmillaan Suomessakin aiheuttaa vakavia vaaratilanteita yleisötapahtumissa.

Ei minun mielestä kukaan osaa oikeasti miettiä että Suomalaisella musiikkifestarilla voisi jotain oikeasti hazardia tapahtua. (J. 2016)

Kun pyysin haastateltaviani nostamaan esiin heidän tärkeimmäksi kokemansa festivaalien turvallisuuteen liittyvät seikat, tulivat ensiapupisteiden sijainti, sekä hätäpoistumisreittien sijainnit eniten esiin. Ensiapupisteiden riittävä määrä sekä riittävä näkyvyys nousee esiin tärkeimpänä, koska mahdollinen pikku kolhuihin tms. liittyvä avuntarve koetaan mahdolliseksi ilmaantua. Ryhmässä huomioidaan myös, että etenkin ensikertalaisella voi suuressa tapahtumassa olla vaikeuksia koko tapahtumaalueen hahmotuksessa, vaikka karttaan olisi yritettykin etukäteen perehtyä. Ryhmästä löytyy kaksi henkilöä joilta löytyy negatiivisia kokemuksia liittyen ensiapupisteiden liian hankalaan näkyvyyteen. Etenkin isommilla festareilla koetaan ensiapupisteiden olevan joskus turhan vaikeasti löydettävissä alueiden laajuudesta johtuen.

Seuraavaksi aiheeksi nousi tapahtuman turvallisuusinfojen tiedottaminen. Ryhmä oli yksimielisesti sitä mieltä, että paikanpäällä oleva näkyvä tiedotus on tehokkain keino. Myös siitä ollaan yksimielisiä, ettei turvallisuusohjeisiin jakseta juurikana paneutua etukäteen esimerkiksi tapahtuman verkkosivuilla, koska aihe koetaan tylsäksi. Näkyvän visuaalisen merkkauksen lisäksi koetaan useilla festivaaleilla jaettavan ohjelmavihkosen yhteydessä olevan kartan olevan hyvä keino tiedotukseen.

Kartoissa on merkattu juurikin edellämainitut ensiapupisteet ja pelastustiet. Ohjelmavihkonen tulee hyvin usein napattua mukaan, sillä se sisältää tapahtuman aikataulun, mikä on hyvin oleellinen tieto asiakkaalle. Kyseisenlaista ohjelmavihkosta hyödynnetäänkin hyvin yleisesti tapahtumissa ja se usein myös sisältää turvallisuusohjeita.

Sanoisin, että ne opastekyltit ovat todella tärkeitä varsinkin niiden ensiapupisteiden suhteen. Ehkä se menee niin, että jos etukäteen tulee sosi-aalisessa mediassa vastaan ohjeita ja kartoja, niin sen vain rullaa ohi. (S. 2016)

Suomessa järjestetään tapahtumia hyvin monenlaisissa miljöissä. Isoja tapahtumia järjestetään niin kaupunkien keskustoissa, kun myös metsän keskellä. Ryhmä toteaa erilaisissa miljöissä olevan erilaiset mahdolliset ongelmakohdat. Hieman jopa yllättävästi ei ensimmäinen esiin noussut asia koske itse alueella olemista, vaan välitöntä ympäristöä sieltä poistuttaessa. Kaupungin keskusta-alueelle ahdettu festivaali voi helposti aiheuttaa ruuhkaa ja vaaratilanteita, kun tuhannet ihmiset purkautuvat alueelta yhtä aikaa. Kapeat kulkureitit sekä vilkas liikenne voivat olla vaaraksi. Kaupunki ja ei-kaupunki tapahtumia vertaillaan myös yksinkertaisesti alustan perusteella. Asfaltti vastaan nurmikenttä asetelmassa on molemmissa omat etunsa ja haittansa. Asfaltin todetaan olevan armottomampi kaatujalleen. Viime kesäisiin kokemuksiin viitaten todetaan luonnonläheisemmän alueen usein tarjoavan parempaa suojaa myös rankkoja sääilmiöitä kohtaan. Paahtavassa helteessä ja auringon paisteessa on varjopaikan löytäminen esimerkiksi puun alta toivottua.

Minun mielestä ei vaikuta miljöön mitenkään siihen turvallisuuteen sisäpuolella, se vaikuttaa ulkopuolella. Tuskassa kun tuhatpäinen ihmisauma lähtee keskustaan, niin silloin voi sattua ja tapahtua. (J. 2016)

Nostan lopuksi vielä esiin aiemmin opinnäytetyössäni kerrotun Saksan Love Parade musiikkifestivaalin onnettomuuden, jossa tapahtuma-alueen sisään,- ja uloskäynnit ruuhkautuivat pahasti aiheuttaen paniikin johtaen talloutumisiin.

Haastatteluryhmästäni ei löydy jäseniä jotka olisivat itse joutuneet tilanteeseen, jossa kokevat olevansa vaarassa alueelle sisään tai ulospäin pyrkiessään. Heidän suomalaisiin tapahtumiin liittyvissä kokemuksissa ei ole normaalia jonotusta

dramaattisempia kokemuksia. Tapahtumien mielletään vetävän ihmiset sisään ja ulos pääsääntöisesti hyvin.

5 Haastattelun tulokset

Järjestämästäni ryhmähaastattelusta syntyneitä materiaalia oli aika ruveta purkamaan litteroinnin avulla. Litterointi on toimiva tapa purkaa nauhoitettua materiaalia. Se myös helpottaa analysointia huomattavasti verrattuna suoraan äänitteestä suoritettuun päätelmien tekoon. Litteroinnin tarkkuudesta ei ole olemassa selkeää vakituista ohjetta. Tutkittava aihe käytetävine analyysityyleineen voi antaa tutkijalle kuvaa litteroinnin tarkkuuden tarpeesta. Tuotettua materiaalia olisi hyvä aloittaa analysoimaan mahdollisimman pian sen keräämisen jälkeen (Hirsjärvi ym. 2005, 210-211)

Analyysia aloittaessa täytyy tutkijan käydä materiaalit läpi ja tehdä pitävä päätös siitä, mitkä osat aineistossa ovat tutkimukselle tärkeitä ja huomion arvoisia. Kaikki materiaali käydään läpi ja huomion arvoiset asiat merkitään ylös. Turha ja epäoleellinen materiaali jätetään tutkimuksesta sivuun. Hyödylliseksi koetut aineistot voidaan vielä tarpeen mukaan luokitella omiin teemoihin, jotta analysointia voidaan helpottaa. (Sarajärvi & Tuomi, 2002, 93-94)

Kun seuraavana päivänä perehdyin hyvin vielä tuoreessa muistissa olevaan haastattelun äänitteeseen, arvioin referoivan litteroinnin riittävän tutkimusaineiston analysointiin tässä tapauksessa. Haastattelussa ilmennyt samojen teemojen esille nousu kerta toisensa jälkeen sekä kohtalaisen yhteneväinen linja ei tekisi täydestä litteroinnista vaivansa arvoista jatkuvan toiston myötä. Hieman väljemmällä litteroinnilla sekä vielä muistissa olevalla haastattelutilanteella pystyn avaamaan äänitteeni sisällön.

Laadullista analyysia tehtäessä ei pystytä olettamaan yltiöpäisen suoria vastauksia osoitettuihin kysymyksiin. Tutkimusongelma sekä kerätty aineisto ovat kietoutuneita toisiinsa ja kysymykset voivat löytää tarkan muotonsa vasta aineistoa tarkasteltaessa. Kerätyn aineiston analysoiminen voi osoittautua melkoiseksi tehtäväksi, siksi onkin

sitä parempi, mitä enemmän tutkija on itse perehtynyt tutkittavaan ilmiöön etukäteen. Kun kyseessä on äänitetty haastattelumateriaali, on litterointi hyvä tapa muuntaa materiaali helpommin käsiteltävään ja tarkasteltavaan muotoon. Mikäli äänitteellä kerätty materiaali on hyvin laaja, ei ole välttämättä järkevää litteroida sitä kokonaan. Tällöin voidaan litteroida vain tutkimuksen kannalta tärkeimmät osat. Mahdollinen valikointi on silti oltava järkevää ja johdonmukaista. (Ruusuvuori ym. 2010, 13-14)

On aika siirtyä tarkastelemaan kuinka suoritettun teemahaastattelun pohjalta saadaan vastauksia asettamaani tavoitteenkuvaukseen sekä tarkennettuihin tutkimuskysymyksiin. Vaikka kvalitatiivista tutkimusta tehtäessä voivat tutkimuskysymykset hieman muuttua suuntaan tai toiseen tutkimuksen edetessä, ei kohdallani asetelmat muuttuneet aineistonkeruun jälkeen kovinkaan paljoa siitä mihin ne alun perin asetin. Teemahaastattelun pohjalta saatiin kuvaa kuluttajan näkökulmasta tapahtumien turvallisuuspuoleen sekä tietoa siitä, kuinka he kokevat turvallisuudentunnetta suomalaisissa tapahtumissa. Haastattelussa saatiin myös suuntaa-antava vastaus kysymykseen, mitä kautta kuluttajat haluaisivat turvallisuusinformaationsa saada, niin että se menisi tehokkaiden perille. Vaikka vastauksia saatiin kohtuullisen hyvin, ei se tässä tapauksessa tarkoita etteikö jatkokysymyksiäkin olisi herännyt.

5.1 Mitä tiedetään?

Ryhmässä oltiin tietoisia pelastussuunnitelman pääpiirteistä, mutta oltiin myös yhtämieltä siitä, ettei turvallisuusohjeisiin perehtyminen kuulu tapoihin tapahtumiin lähdettäessä. Turvallisuusohjeiden osittaista sivuuttamista perusteltiin toimimalla maalaisjärjellä, sekä sillä, ettei suomalaisissa tapahtumissa yleisestiottaen usko tapahtuvan mitään sen dramaattisempaa. Nämä vastaukset kulkivat täysin käsi kädessä haastattelemieni tapahtumajärjestyksen asiantuntijoiden kanssa, sillä hekin uskoivat, ettei kuluttaja käytä aikaansa turvallisuusohjeisiin perehtymällä, vaan toimii maalaisjärkeään käyttäen jolla pääsee perusasioissa jo pitkälle. Maailmalla tapahtuneet levottomuudet ovat kuitenkin laittaneet kuluttajat hieman miettimään mahdollisia uhkia. On siis mahdollista, että tulevaisuudessa asenteisiin on tulossa muutosta. Mutta voitane silti todeta, että tapahtumissa ollaan tällä hetkellä

tuudittauduttu turvallisuuden tunteeseen, eikä mahdollisia uhkia uskota omalle kohdalle ennen kuin vahinko pääsee sattumaan.

Ylivoimaisesti tärkeimmäksi informaatioksi turvallisuuteen liittyen koettiin ensiaputeltojen sekä pelastusteiden sijainti. Kyseisille pisteille koettiin olevan todennäköisin käytöntarve. Tiedotusta kyseisten pisteiden sijaintiin haluttiin näkyväksi tapahtumapaikalla. Yksinkertaisesti huomattava visuaalinen näkyvyys kylttien ja viittojen muodossa sekä karttamerkkaukset festivaaleilla jaettavan ohjelmavihkosen yhteydessä koettiin tärkeimmäksi. Oli havaittavissa, että ryhmätilanne saattoi ajaa muutamia haastateltavia hiukan suoraselkäisimmiksi, mitä he todellisuudessa ovatkaan. Esimerkiksi haastattelun alkupäässä nostettiin esille miten erilliset turvallisuusohjeet olisivat hyväksi jakaa jokaiselle festivaalivieraalle, mutta myöhemässä vaiheessa keskustelun hiukan enemmän auettua todettiin, että erillisenä annettavat turvallisuusohjeet tunnettaisiin turhiksi sekä tylsiksi ja täten ne päätyisivät vain roskiin.

Tutkimuskysymykseeni liittyen kuluttajien turvatietoisuuteen voidaan siis todeta, että perustieto löytyy, eikä enempää ollakkaan vailla. Keskustelun lomasta pystyi kertomaan, ettei kukaan varsinaisesti vähätellyt turvallisuusasioiden tärkeyttä, mutta siitä huolimatta myönnettiin reilusti ettei onnettomuuden mahdollisuutta pyöritellä mielessä, eikä täten mahdollisiin etukäteen tarjottuihin ohjeisiin perehdytä. Haastattelun perusteella asetetaan tapahtuman järjestäjä hieman hankalaan tilanteeseen viestinnän kannalta. Vaikka informaatiota olisi asetettu kuinka tarjolle, ei siitä ole apua jos kuluttaja ei ole vastaanottavainen. Esimerkiksi ensiaputeltojen sijainteja pidettiin tärkeinä ja niiden esilläoloa tapahtumaalueella painotettiin. Oli kuultavissa toteamuksia, jonka mukaan isoilla tapahtumaalueilla on ensiapupisteiden löytäminen turhan haastavaa. Jos ensiavun tarvetta pidetään mahdollisena olisi pisteiden etukäteen selvittäminen vaikkapa tapahtuman verkkosivujen tarjoamista tapahtumakartoista alle minuutin mittainen suoritus, mutta se ei siltikään kuulu asioihin mihin perehdyttäisiin etukäteen. Mutta kuten sanottua, vaikuttaa yleinen tietotaso riittävältä jotta yleisötapahtumien pelisäännöt tiedetään.

5.2 Mitä kautta tieto halutaan?

Kuluttajia miellyttävään tiedotukseen liittyvät kysymykset saivat ympäröivimmät vastaukset ja herättivät eniten jatkokysymyksiä. Turvapuolen asioiden tiedottaminen oli usean haastateltavan mielestä puutteellista, mutta kukaan ei myöskään osoittanut kiinnostusta tarjolla olevaan tietoon perehtymiseen. Ohjeiden tiedettiin kyllä olevan saatavissa reilusti etukäteen tapahtumien internetsivuilta, sosiaalisesta mediasta yms. Ainoa mitä osattiin vaatia, oli pelastustoimeen liittyvien pisteiden entistä parempi visuaalinen näkyvyys alueilla. Tämä on toki selkeää, mutta myös valitettava merkki siitä, ettei etukäteen tarjottuun tietoon tahdota tarttua. Alueilla kuitenkin näkyvyys voi jo väen paljoudenkin takia olla rajoitettua, vaikka merkintä olisi kuinka näkyvä.

5.3 Haastattelun luotettavuus

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa esiin nouseva tulkinnanvaraisuus voi riskeerata tutkimuksen validiteettia sekä reliabiliteettia. Mikäli esiin nousee useita erisuuntaisia tulkintoja, se herättää suuria epäluotettavuuden merkkejä. Tutkijan täytyy pystyä tarkastelemaan aineistoaan täysin neutraalista näkökulmasta. Mikäli mahdollinen ristiriitojen epäily herää, voidaan tutkimuksen luotettavuutta testata antamalla se ulkopuolisen tutkijan tarkasteltavaksi. Mikäli molempien tutkijoiden johtopäätökset ovat samoja, se vankistaa luotettavuutta (Kananen 2015, 113-114)

Aineiston saturaatio toimii myös hyvänä mittarina aineiston luotettavuutta mitattaessa. Kun kerätty aineisto alkaa toistaa itseään, puhutaan aineiston saturaatiosta. Kyseistä kriteeriä käytettäessä vaaditaan tietysti aineiston keruuta useista eri lähteistä, koska yksittäinen lähde ei itsensä toistamisesta huolimatta voi kylläännyttää itseään (mts. 115)

Oman tutkimukseni luotettavuutta mitattaessa lähtisin nostamaan havaitsemaani huomattavaa saturaatiota esille. Teemahaastattelun jäsenet toivat läpi haastattelun esille samoja pääkohtia. Saturaatiota ei tapahtunut ainoastaan ryhmähaastattelusta kerätyn aineiston keskuudessa, vaan myös kirjallisuuslähteeni sekä alan asiantuntijoina toimivien informanttieni tuomat aineistot vahvistivat toisiaan keskenään. Aineistot yhdistäessä syntyi toimiva triangulaatio.

Haastattelun teemoja miettiessäni pyrin miettimään ne niin, ettei liian suurta tulkin-
nanvaraisuutta pääsisi syntymään, vaan kysymyksiin saataisiin selkeitä vastauksia.
Toisaalta, ei niin strukturoidun haastattelun aiheuttama hieman vapaampi tilaisuus
saattaa antaa keskustelulle mahdollisuuden suunnata myös kysymyksestä pois päin.
Kerättyä aineistoa analysoitaessa en kuitenkaan kokenut sen juurikaan sisältävän ris-
tiriitojen mahdollisuuksia. Asettamani teemat tekivät tehtävänsä hyvin ja runsaasti
saturoituneet vastaukset varmistivat luotettavuutta ja helpottivat johtopäätöksiin
siirtymistä.

6 Johtopäätökset

Voidaan todeta, että keskiverto tapahtuman kuluttaja ymmärtää tapahtumien
turvallisuuteen ja pelastussuunnitelmaan liittyvät peruspilarit, mutta myöntää
olevansa haluton perehtymään niihin sen syvällisemmin. Tapahtumat assosioidaan
yleisesti positiivisiin asioihin ja hauskanpitoon, joten vahingon mahdollisuus ei pyöri
mielessä tapahtumailtaa suunniteltaessa. Kuten sivulla 28 todetaan, ihmiset
luottavat maalaisjärkeen ja kokemusten pohjalta muovautuneisiin toimintamalleihin
tapahtumiin lähtiessään. Vallitseva turvallisuuden tunne kertoo toki myös positiivista
sanomaa siitä, että suomalaiset yleisötapahtumat ovat pääsääntöisesti turvallisia,
sillä kellään haastateltavista ei ollut kovinkaan suuria negatiivisia kokemuksia.

Puhuttaessa tapahtuma-alueiden turvallisuuteen liittyvistä tärkeimmistä asioista
nousivat ensiapupisteet ja poistumistiet eniten esiin läpi haastattelun. Kyseiset
pisteet nousivat esiin hyvin ymmärrettävästi, ja etenkin ensiapupisteet onkin
merkitty näkyvästi tapahtuma-alueilla. Koska kuluttajan kiinnostus keskittyy pääosin
ensiapupisteiden ja pelastusteiden sijaintiin, olisi muista uhkista tiedottamista
pyrittävä parantamaan. Vahinkoja ei uskota sattuvan itselle, eikä niihin liittyvin
varotoimiin siksi kiinnitetä huomiota. Etenkin ulkoilmatapahtumien erikoisuhkista
olisi saatava tiedotettua paremmin. Esimerkiksi tapauskohtaiset säätilojen sekä
tapahtuma-alueen ympäristöön liittyvät vaaranpaikat tulisi saada paikanpäällä
huomiokyltein merkattua, esim. Liukastusvaara, puristumisvaara, sekä vesipisteiden
selkeä merkintä helteellä.

Koska keskiverto tapahtumissa kävijä ei tunne riittävästi mielenkiintoa turvaohjeita kohtaan perehtyäkseen niihin etukäteen, on tapahtuma-alueella visuaaliseen viestintään kiinnitettävä huomiota. Informaatio tulisi saada ujutettua asiakkaiden tietoon niin, että hädän tullen se on nopeasti saatavilla myös ilman etukäteen perehtymistä. Mikäli alue joudutaan hätätilanteen takia tyhjentämään, voidaan olettaa, ettei suurin osa vieraista ole etukäteen kiinnittänyt huomiota pelastusteihin. Pelastusteiden tulisi olla merkittynä niin, että ne huomataan kaiken hälinänkin keskellä. Tapahtuma-alueen tärkeiden turvallisuuspisteiden täytyy olla selkeästi esillä, jotta ne näkyvät myös vieraille, joka on ensikertalainen. On siis jo alueen suunnitteluvaiheessa hyvä ottaa huomioon, että ensiapu- ja vesipisteille sekä pelastusteille jätetään riittävästi tilaa riittävän keskeisiltä ja näkyviltä paikoilta. Kiinnostuksen puute etukäteen perehtymiseen lisää myös hyvin koulutetun ja asioista perillä olevan henkilökunnan merkitystä, koska apua aletaan etsiä vasta tarpeen syntyessä. Henkilökunnan täytyy olla siis helposti lähetyttävissä ja kykenevä auttamaan sekä välittämään tietoa eteenpäin. Myös laajalti käytössä oleva turvallisuuden liittyvän tietopakettien lisääminen useilla festareilla jaettavien ohjelmistovihkosten yhteyteen saa kiitosta ja kyseinen käytäntö on syytä ottaa käyttöön mikäli se ei vielä ole.

Tieto halutaan siis paikan päällä ja mahdollisimman pienellä vaivalla. Parhaiten informaation saa perille ikään kuin piilottamalla sen muun kiinnostavamman asian yhteyteen. Opasteiden täytyy olla hyvin näkyviä ja niistä löytyvien ohjeiden kompaktissa sekä nopeasti omaksuttavassa muodossa. Rymähaastattelussa selvisi, kuinka turvallisuusaiheet mielletään kaiken muun tapahtumaan liittyvän tiedon ohella negatiiviseksi sekä tylsiksi. Etukäteen tarjottu tieto joutuu usein yksinkertaisesti sivuutetuksi.

Mitä tulee tapahtumajärjestäjän rooliin ja itse pelastussuunnitelman rakentamiseen, on työt aloitettava ajoissa. Haastateltu paloviranomainen painotti, kuinka työhön vaadittava aika pitää osata realistisesti suhteuttaa järjestäjän kokemukseen. Kokemattomammalla tapahtuman järjestäjällä on huomattavasti suurempi mahdollisuus jättää joitain tärkeitä asioita huomioimatta, mitkä kokeneempi tekijä osaisi ottaa huomioon. Näin ollen on mahdollista, että pelastuslaitokselle lähetettyä pelastussuunnitelmaa ei hyväksytä, vaan se lähetetään

takaisin korjauskehoitusten kanssa. Korjaukset vaativat luonnollisesti enemmän tai vähemmän aikaa ja rahaakin. Näin ollen on viisasta olla liikkeellä ajoissa.

Viranomaisiin voi, ja on myös suositeltavaa, olla yhteydessä jo suunniteluvaiheessa jolloin suunnitelma ei ole vielä valmis. Yhdessä oikeaoppisen suunnitelman rakentaminen sujuu helpoiten.

Tapahtumajärjestäjät olivat tutkimusmateriaalini kanssa yhtämieltä siitä, että pelastussuunnitelman kasaaminen tehdään ryhmätyönä. Etenkin riskien karoitus, mikä oli myös palotarkastaja Kärkkäisen mielestä suunnitelman ydinasia, on hyvä tehdä yhteistyöllä niin oman organisaation osaajien, kun myös pelastusviranomaisten kanssa. Ryhmätyö luo monia eri näkemyksiä ja toinen voi havainnoida asioita, mitä toinen ei ole huomionnut. Pidemmän linjan tapahtuman järjestäjillä oli selkeästi muodostututtu kaava jolla homma hoidetaan vuosittain. Ajan tuoma kokemus säästää luonnollisesti aikaa ja vaivaa kun itselle sopiva tapa on löydetty. Edellis vuosien onnistumisien sekä epäonnistumisien tarkka tilastointi antaa mahdollisuuden kehitykseen, joka pitää järjestelyt ajan tasalla ja sen vaatimalla tasolla.

Etenkin kokemattomampi tapahtuman järjestäjä pystyy saamaan riskienkartoitukseen hyödyllistä tietoa Suomen pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kautta. Kumppanuusverkosto on kaikkien Suomen 22 pelastuslaitoksen yhteisverkosto. Verkoston nettisivuilta löytyy runsaasti vinkkejä sekä valmiita mallipohjia turvallisuusasioiden kartoitukseen. Sivustolla on laaja valikoima mallipohjia juuri yleisötapahtumien erikoistarpeita varten, kuten pyroefektien ja ilotulitusten ilmoituslomakkeet. Sivuilla voi myös tarkastella kumppanuusverkoston riskianalyyssiryhmän kasaamia tilastoja menneiden vuosien pelastustehtävien määristä sekä laaduista. Kyseistä sivustoa kannattaa ehdottomasti hyödyntää tiedon lähteenä, myös haastattelemani palotarkastaja Kärkkäinen kehottaa tutustumaan sivustoon.

7 Pohdinta

Opinnäytetyössäni lähdettiin tarkastelemaan ulkoilmatapahtuman järjestämistä turvallisuuskulmasta katsoen. Tarkoituksena oli jäsenellä tavanomaisen pelastussuunnitelman lisäksi tärkeimmät huomiot ulkoilmatapahtuman järjestäjän näkökulmasta sekä selvittää kuluttajien suhtautumista ja tietoutta tapahtumien turvallisuudesta.

Pelastussuunnitelman yleinen sisältö oli kohtalaisen helppo selvittää. Minulla oli ennuudestaan selkeä kuva, mitä siihen kuuluu ja tieto oli helposti löydettävissä monenlaisen kirjallisuuden ja dokumenttien muodossa. Koska säännökset ovat selkeät ja samat lait pätevät kaikille, on etsitty tieto paikkansa pitävää ja luotettavaa. Ulkoilmatapahtumaan laadittava suunnitelma vaatii kuitenkin vielä paljon enemmän. Suomen pelastuslaitos tarjosi kumppanuusverkostoineen näihin tapahtumiin liittyviin pelastussuunnitelman osioihin runsaasti tietoa. Sain huomata, kuinka tapahtuman pelastussuunnitelman valmistelu vaatii huomattavan paljon työtä ja se sisältää monia tapauskohtaisia muuttujia. Näin ollen opinnäytetyöni aihe osoittautui mielestäni hyvinkin tarpeelliseksi ja olin tyytyväinen, että aiheeni tarkentui juurikin ulkoilmatapahtumien pelastussuunnitelmaan ja sen osiin.

Tuloksissa on havaittavissa muutamia selkeitä yhtäläisyyksiä kaikkien tiedonlähteideni kanssa puhuttaessa pelastussuunnitelman laatimisesta. Asiantuntijoiden mielipiteet ja näkemykset vahvistivat useita kirjallisuudesta eniten pinnalle nousseita teemoja. Riskienkartoitus ison ryhmän yhteistyöllä sekä riittävän ajoissa alkava yhteistyö viranomaisten kanssa nousivat esiin kaikilla tahoilla, näin ollen kyseiset seikat voikin nostaa esiin varteenotettavana ja luotettavana tutkimustuloksena. Myös, aivan ymmärrettävästi, etenkin viranomaisten puolesta painotettiin tapahtuman järjestäjän omaa kokemusta. Järjestäjän täytyy olla rehellinen itselleen, mitä tulee omaan tietämykseensä ja ottaa tarvittaessa reippaasti aikaa asioiden järjestelyyn sekä varsinkin ymmärtää kysyä viranomaisapua ensimmäisiä tapahtumia järjestettäessä.

Toisena pääkohtana opinnäytetyössäni oli tutkia, mikä on kuluttajan näkemys ja ymmärrys tapahtumien turvallisuusasioista. Järjestämällä ryhmähaastattelun ajattelin saavani aikaan hieman keskustelunomaista tilannetta ja näin eniten hyödyllistä materiaalia kasaan. Vaikka kyseisellä tavalla varmistin syväluotaavammat vastaukset, ei

haastateltavien määrä voinut luonnollisestikaan olla kovinkaan suuri. Sain melkoisen yksimielisiä mielipiteitä ryhmältäni ja haastattelun eri teemavaiheissa nousi usein esiin samoja seikkoja. Onnistuin myös tavoitteessani saada keskustelun luontevasti etenemään, koska etukäteen miettimiäni teemoja nousi esiin automaattisesti keskustelun edetessä omalla painollaan. Toistuvasti esiin nousseet aiheet pyrin ottamaan lähimpään tarkasteluun.

Vaikka kuluttajien ryhmähaastattelu menikin pääsääntöisesti hyvin, niin se ei silti antanut avaimia sen suurempaan läpimurtoon. Useampi haastattelun lopputulema meni etukäteen itselleni asettamien veikkausten mukaisesti. Toki omia oletuksiaan ei tietenkään pysty tutkimuksessa käyttämään ja luotettavuus syntyy haastattelemalla asianosaisia kuluttajia. Kuluttajien tapahtumaturvallisuuden tietämyksestä sekä asenteista saatiin kuva, mutta jälkikäteen mietittynä olisi viestintään liittyviä seikkoja voinut tiedustella yksityiskohtaisemmin. Haastattelusta saa keskimääräisen kuvan, kuinka turvallisuuteen liittyvää viestintää tulisi yleisötapahtumissa lähestyä, mutta mitään loppuunvietyjä toimintaohjeita ei sen perusteella pystynyt rakentamaan. Mikäli asetettu tutkimuskysymys olisi ollut tarkemmin suunnattu juuri tapahtuman järjestäjän ja kuluttajan väliseen viestintään ja sen parantamiseen, olisi ollut mahdollista määritellä tarkemmin keinoja sen tehostamiseen. Toisaalta ennen tätä tutkimusta en voinut olla tietoinen osapuolien välisestä osittaisesta kommunikointikulttuurista joten ensin oli tarpeellista todistaa moisen olemassa olo. Tehtävä olisi luultavasti aloitettava jo asiakkaiden asenteiden korjaamisesta ja edettävä siitä eteenpäin, kun heidän huomionsa saataisiin vihdoinkin kiinnitettyä näihin tärkeisiin asioihin. Aiheeseen liittyvä jatkotutkimus voisikin olla perehtyä tarkalleen näihin viestimisenkeinoin joilla saataisiin tietoa perille kohtalaisen välinpitämättömiksi osoittautuneille kansalaisille. Ryhmähaastatteluni toi esiin muutamia viestintään liittyviä teemoja, joilla osapuolien kommunikointia voisi olla mahdollista parantaa. Esimerkiksi isoilla festivaalialueilla koettiin uuden asiakkaan olevan ongelmissa turvallisuuteen liittyvien pisteiden löytämisessä. Käytännön kokeilun avulla voitaisiin todistaa vaikuttaako entistäkin näkyvämpi paikanpäällä tapahtuva tiedottaminen kuluttajien tietotasoihin, vai menisikö näkyvämpikin ohjeistus heiltä ohi, koska aihe koetaan edelleenkin tylsäksi. Tapahtuman järjestäjät tuntuivat olevan pääosin tietoisia ja yhtä mieltä haastattelu-

tulosteni kanssa, jotka kertoivat turvaseikkojen sivuuttamisesta. Näin ollen voisi kuvitella myös heidän olevan avoimia, mikäli viestintään pystyttäisiin keksimään uusia tehokeinoja.

Tutkimuskysymyksen keskittyessä ulkoilmatapahtuman pelastussuunnitelman erikoispiirteisiin voidaan todeta, että kysymykseen saatiin vastaus. Vaikka tapahtumat tuovatkin omat poikkeuksensa pelastussuunnitelmiin, on niiden linja silti yhtenäinen ja luotettavan tiedon löytyminen kävi kohtuullisen helposti esimerkiksi viranomaisten kautta. Etenkin luotettavuus on huippuluokkaa, koska lähteina toimii pitkälti viranomaiset. Tapahtumissa hyvin yleisesti huomiota vaativat seikat päätyivät olemaan väen määrä, alueen koko ja ympäristö, erilaiset tehosteet, toimivat poistumisreitit, riittävä ensiapu, sekä asiantunteva henkilökunta. On kuitenkin hyvin tapauskohtaista, mitkä seikat on otettava eniten huomioon missäkin tapahtumassa. Tapahtumien luonne ja erikoispiirteet määrittävät paljon sen pelastussuunnitelmaa. Täten voidaankin onnistunutta riskien kartoitusta pitää hyvin merkittävänä osana onnistunutta tapahtumaa. Riskien karoituksen tärkeyden painottamiseen yhtyivät sekä haastattelemani informantit, että viranomaisetkin.

Lähteet

Aapio, L., Kaarnalehto, A., Kammonen, L., Laitinen, J., Mikkonen, J., Pisto, M-H. & Tikkanen, S. 2008. Ammattina turvallisuus. Helsinki: WSOY.

Alasuutari, P. 2000. Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus.

Opas pienen tapahtuman pelastussuunnitelman laadintaan. 2014. Helsingin kaupunki verkkosivut. Viitattu 11.10.2016.

http://www.hel.fi/static/liitteet/pela/Opas_yleisotapahtuman_pelastussuunnitelman_laadintaan.pdf

Havukainen, A. 2016. Tapahtuman järjestäjä. Jurassic Rock. Sähköpostihaastattelu. 24.10.2016.

Heatley, M. & Howard, M. 2011. Events that changed the world. Kiina: Egmont Kustannus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Häyrinen, E. & Vallo, H. 2008. Tapahtuma on tilaisuus. Tallinna: AS Pakett.

Iiskola-Kesonen, H. 2004. Käsikirja tapahtumanjärjestäjille. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu ry.

Jyrä, J. 2010. Nupit kaakkoon. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Kananen, J. 2015. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Ilmoitus tehosteiden käytöstä. 2015. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen verkkosivuilta löytyvä kumppanuusverkoston dokumentti. Viitattu 12.10.2016.

<https://www.ku-pelastus.fi/fi/asioiverkossa/ohjeet-ja-lomakkeet/yleisotapahtumat/yleisotapahtuman-pelastussuunnitelma>

Keränen, S. 2016. Tapahtuman järjestäjä. Kaustinen Folk Music Festival. Sähköpostihaastattelu. 25.10.2016

Kärkkäinen, H. 2016. Palotarkastaja. Sähköpostihaastattelun vastaus. 24.10.2016.

Laaksonen, K. 2003. Turvallinen yleisötilaisuus. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Lappalainen, M. 2015. Miksi aivot sanovat ei. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.

Lindblom-Yläne, S., Paavilainen, E., Pehkonen, L. & Ronkainen, S. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.

Paasonen, J. 2013. Yleisötilaisuuksien turvallisuus. Tallinna: Tallinna Raamatutrukikoda.

Parry, B. & Shone, A. 2010. Successful event management. China: RR Donnelley.

Pyrotekniset tehosteet sekä tehosteena käytettävät vaaralliset kemikaalit yleisötapahtumassa ja kokoustilassa. 2014. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto. Viitattu 12.10.2016.

http://www.pelastuslaitokset.fi/upload/1456232548_pyro_valmis_logolla.pdf

Yleisötapahtuman ensiapusuunnitelma. Pelastuslaitoksien kumppanuusverkosto. Viitattu 13.10.2016. <http://www.pelastuslaitokset.fi/kumppanuusverkosto-352>

Reiter, H. & Witzel, A. 2012. The problem-centered interview. Lontoo: Sage publications Ltd.

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino Oy.

Tarvainen, J. 2016. Tapahtumanjärjestäjä. Ext Ventures. Sähköpostihaastattelu 19.10.2016

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Virtanen, M. 2004. Pelastussuunnitelma. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Vuoripuro, J. Suurten yleisötilaisuuksien turvallisuusopas. Hämeenlinnan kaupungin verkkosivut. Viitattu 13.10.2016

<http://www.hameenlinna.fi/pages/412599/Suurten%20yleis%3%b6tilaisuuksien%20turvallisuusopas%20KUP.pdf>

Berliinin isku 2016. Yle Uutiset. Viitattu 10.1.2017. <http://yle.fi/uutiset/18-242749>

Watt, D.C. 1998. Event management in leisure and tourism. Iso Britannia: Henry Ling Ltd.

Young, T. 2006. Successful project management. Bodmin: MPG Books Ltd.

Liitteet

Liite 1. Ensiapulomakepohja

Pelastuslaitosten
kumppanuusverkosto

YLEISÖTAPAHTUMAN ENSIAPUSUUNNITELMA

Ensiapusuunnitelma liitetään osaksi tapahtuman pelastussuunnitelmaa
(Pelastuslaki 379/2011 14 ja 16 §, pelastusasetus 407/2011 3 §)

Tapahtuman nimi				
Tapahtuma-aika ja paikka	Päiväys	Kellonaika		
	Osoite	Postinumero ja -toimipaikka		
Tapahtuman kuvaus	Kuvataan tapahtuman ja asiakaskunnan luonne (lapsia, vanhuksia, liikuntarajoitteisia jne.)			
Arvioitu yleisömäärä	Arvioidaan samanaikaisesti läsnä olevien henkilöiden määrä.			
Riski-arvio	Arvioidaan ensiapua tarvitsevien määrää, huomioidaan asiakaskunta, tapahtuman luonne, mahdolliset päihitteet, tapahtuman aiheuttamat erityisriskit (extremelajit ym.), tapahtumapaikka ja sääolosuhteet.			
Ilmoittajan yhteystiedot	Nimi			
	Osoite	Postinumero ja -toimipaikka		
	Puhelin	Sähköposti		
Ensiavun vastuhenkilö	Nimi			
	Puhelin	Sähköposti		
Kuvaus ensiavun järjestelyistä	Kuvataan lyhyesti miten ensiapujärjestelyt toteutetaan.			
Ensiapuhenkilöstö		Määrä	Koulutus	Päivystysaika
	Johd			
	Päivystäjät			
	Yhteensä			
Ensiapumateriaali	Kuvataan millaista ensiapumateriaalia on hankittu ja minne ne on sijoitettu.			

Viestiliikenne	Kuvataan miten tapahtumaorganisaation sisäinen viestiliikenne toimii, kuvataan miten viestiliikenne toimii ulospäin (viranomaiset).	
Dokumentointi	Kuvataan miten dokumentoidaan tapahtuneet ensiapua vaatineet tilanteet.	
Toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa	Lyhyt ohje henkilöstölle erilaisten ensiaputilanteiden varalle. Mikäli ohjeet löytyvät tapahtuman pelastussuunnitelmasta, voidaan viitata suunnitelmaan.	
Ambulanssireitit ja potilaiden noutopisteet	Kuvataan mitä reittiä ambulanssi pääsee paikalle parhaiten ja mistä ambulanssi noutaa potilaan. Voidaan havainnollistaa karttakuvalla tms.	
Paikka, päiväys ja allekirjoitus	Paikka ja päiväys	Allekirjoitus
		Nimen selvennys

Liite 2. Teemahaastattelu

Haastateltavat esiintyvät etunimiensä ensimmäisillä kirjaimilla. Osallistujat esiintymisjärjestyksessä ovat J, S, M, M1, A. Haastattelija esiintyy merkillä H. Haastattelija käynnistää tapahtuman heittämällä ensimmäiset teemat ryhmälle esiin.

H - Tiedätkö mikä on pelastussuunnitelma ja mitä se sisältää?

S, M, M1, A – Tiedän

J – Tiedän. Se on asia mitä tarvitaan missä vaan. Vaikka esimerkiksi kaupoissa, työpaikoilla ja festivaaleilla pitää olla semmoinen suunnitelma. Jos sattuu hätätapaus, vaikka tulipalo, niin pitää tietää miten työntekijät saadaan talosta pois. Pelastussuunnitelmaan kuuluu hätäpoistumiskäyntien sijainnit ja missä on vaikkapa kokoontumispaikka. Se tehdään hätätilanteen varalle ja se sisältää toimintaohjeet.

H- Tiesittekö että kyseinen suunnitelma täytyy olla myös tapahtumissa. Pehdyttekö siihen vieraillessanne tapahtumissa?

J – Kyllä tiesin. Vielä vähän aikaa sitten en edes tiennyt, enkä miettinyt, mutta työkuvioiden ansiosta sain huomata miten laajat nekin ovat.

S – Kyllä tiedän olemassa olosta. En pehdy lähtiessä.

M – Kyllä tiesin koulutukseni takia. En pehdy.

A – Tiesin.

M1 – Kyllä mielestäni voi jonkin verran terveellä järjellä päätellä että isommat yleisötapahtumat vaativat järjestäjältä orientoitumista siihen kuinka hätätilanteen sattuessa pitäisi toimia ja saadaan ihmiset siirrettyä.

J – Minun mielestäni se on asia jota ei tule edes mietittyä.

S – No suurin osa festivaalivieraista ei varmasti pehdy asiaan. Eikä välttämättä osaisi toimia jos tulisi hätätilanne.

M1 – Pointtini olikin se, että kun asiaa alkaa miettimään ja uhraa ajatusta sille että jotain onnettomuutta sattuisi. Niin sen päättely ei hirveästi vaadi, että jonkinlainen suunnitelma on tapahtuman järjestäjällä oltava olemassa.

J – Mutta vaikka itsekkin nyt lähtisin nyt festivaaleille ja tiedän, että ne on järjestäjän puolelta mietitty, niin ei niihin perehtyisi. Vasta paikan päällä jos jotain tapahtuisi, niin tilanteen mukaan toimisi, kuten parhaaksi näkisi. Väitän ettei kellään vieraalla ole mitään valmiita ajatusmallia miten minkäkin onnettomuuden kohdalla toimisi. Ei kukaan ole etukäteen kiinnittänyt huomiota suositeltuihin toimintamalleihin.

M – Mietin että jaetaanko festivaaleille tulijoille yleisestikin festivaalipassin tai lipun yhteydessä mitään turvallisuusohjetta?

S – Ei mitään erillistä missään missä minä olen käynyt.

J – Jos sieltä saa semmoisen aikatauluvihkon, niin sehän pitäisi lisätä siihen näkyvästi esille.

M – Joo minunkin mielestäni tommoiset jotkut ohjeet olisivat hyvät.

H – Arvasinkin että vähän perehdytte. Mites festivaaleilla missä olette käyneet? Tarvitseeko mielestänne pelätä mitään?

S – No minä sanoisin että ainakin mitä itse tähän mennessä käynyt niin aika on ollut ihan turvallinen olo, mutta mitä nyt lähiaikoina tapahtunut kaikkea mitä lukee lehdistä, niin kyllä siinä kieltämättä mietityttää jo kaikki tuommoiset suuremmat yleisötapahtumat.

J – Minun mielestä suomessa ei ikinä tarvitse pelätä. Yhdysvalloissa tai vaikka jo Ruotsissa on kuulunut festivaaleilla tapahtuvan koviakin juttuja, mutta suomessa ei osaa oikein kuvitella pientä kannirähinää pahempaa. Kukaan ei osaa oikeasti kuvitella, että jotain hasardia voisi tapahtua. Ensimmäinen esimerkki mikä tulee mieleen, oli tämä Sonisphere festivaali missä tuli tämä trombi. Ei suomessa osata ajatella, että sääolosuhteet voisi mennä niin pahoiksi, että tuommoisia voisi tapahtua. Siellä lavat romahteli ja yksikin ihminen kuoli. Oliko se nyt Iron maiden fani. Tämä tulee kävijänä vaan mieleen, mutta mietin että tapahtumanjärjestäjätäkään eivät täällä osaa varautua tuommoisiin. Koska tämä on semmoinen maa, että tuntuu ettei täällä voi tapahtua mitään. Ulkomailla voi olla ampumisia ja tämmöisiä. Jos semmoinen tapahtuisi täällä, eivät siihen edes järjestäjät osaisi varautua.

S – Niin, mutta kieltämättä kyllä jos täällä menee festivaaleille ja jos menisi ulkomaille, niin täällä suomessa on semmoinen turvallisempi illuusio. Riippuu kyllä myös

maasta missä vierailisi. Mutta Suomessa kun menee, niin ei ajattele että jotain pahaa voisi tapahtua.

J – Ja Suomessa ovat mielikuvat myös syntyneet festivaalien pohjalta. Jos menee Tuskaan tai Nummirockiin, niin en osaa ajatella että voisi tapahtua mitään. Flow-, tai Blockfesteille lähtiessä saattaisi kuvitella että voisi jotain selkkauksia esimerkiksi tapahtua.

H – Jos järjestäjä sitten antaa pienen tietoiskun turvaseikoista niin mitä haluatte sen sisältävän, mikä kiinnostaa?

J – No mikään aihe ei varsinaisesti kiinnosta, mutta kaksi tärkeintä pointtia olisi hätäpoistumiskäynti ja missä sijaitsee ensiapupiste

A – Ja mihin kokoonnutaan jos alueelta poistutaan.

J – Festivaaleilla ei minun mielestäni ole tärkeä kokoontumispaikka, koska ihmiset lähtevät minne lähtevät siitä jos alueelta pitää poistua. Pääasia on päästä alueelta pois.

S – Riippuu toki hätätilanteesta, mutta varmaan tärkeimmät ovat poistumisreitit. Ne haluaisi tietää.

J – Ja se ensiaputelta on mielestäni tärkeä.

S – Joo se liittyy semmoisiin mitä yleisesti tapahtuu.

H – Löytääkö ensiapupisteet ja järjestyksenvalvojat yms. mielestänne tarpeeksi helposti?

J, S, M – Ei

J - Myötätuulirokista muistan silleen, että se EA-teltoa oli ihan näkyvällä paikalla ja kaikki tiesi missä se on. Mutta se on niin pieni paikka, yksi kenttä, että käytännössä tiedät kaiken mitä siellä alueella on. Mutta mieltii jotain isompia festivaaleja, juuri vaikkapa Nummirockia ja Tuskaa, olen käynyt enkä tiennyt missä on EA-teltat olivat.

S – Ei ole kokemusta hirveen isoista tapahtumista mutta ne missä olen ollut, niin en ole ajatellut näkeväni EA-teltoa.

A – Itse kun ruissin ja provinssin käynyt muutaman kerran, niin ei mitään hajuakaan missä siellä olisi ollut ensiapupisteet.

H – Onko käynyt kenellekään mitään haaveria tapahtumissa itselle tai tutuille?

J – Kaveri siellä myötätuulirokissa oli circlepitissä. Kaatui, joku astui päälle ja taju pois. siitä kannettiin hänet sitten sinne ensiapupisteelle. Vaikka järjestyksenvalvojat eivät tulleet apuun, toimi tilanne ripeästi koska tiesimme missä EA-piste oli ja pääsimme samoin tein matkaan. Jos kyseessä olisi ollut isompi festivaali. olisimme taluttaneet hänet yleisöstä pois. Sitten olisimme alkaneet miettiä missä EA-teltoa on.

S- Se on varmasti juurikin tommoisten isompien festivaalien ongelma, kun alue on niin iso että varsinkin ensikertalainen ei varmasti löydä paikkoja. Et vain hahmota aluetta.

J – Eli isoille tapahtumille tarvitaan enemmän ensiapupisteitä.

A – Niin, tai tarvitaan todella isoilla kylteillä merkitsemään ensiapupisteet ja niiden suunnan alueella.

J – Saisi olla vaikka teltoa per lava. Eivätkös ne ole pyöri talkoovoimin muutenkin?

H – Vai että tiedotus on mielestänne hieman heikkoa kun mitään ei löydy? Mitä kautta haluatte tiedon? Olisiko etukäteen sosiaalisessa mediassa ja netissä, vai juuri se paikan päällä tiedotus?

S – Sanoisin, että ne opastekyltit ovat todella tärkeitä varsinkin niiden ensiapupisteiden suhteen. Ehkä se menee niin, että jos etukäteen tulee sosiaalisessa mediassa vastaan ohjeita ja karttoja, niin sen vain rullaa ohi. Tylsä vaikka se onkin tärkeä aihe, mutta kun miettii festivaalivieraan näkökulmasta, niin ei kukaan jaksu tuollaisiin perehtyä etukäteen. Siitä mistä puhuttiin, että jos ne ohjeet tulisivat siinä ohjelmalehtisessä + näyttävät opasteet, niin se olisi paras. Paikanpäällä pystyt sisäistämään asiat. Vaikka lukisitkin etukäteen, niin et välttämättä enää muista myöhemmin.

M – Olisi se hyvä olla kartta siinä lapussa missä merkattu ensiapupisteet yms.

A – Minun mielestä olisi paras, vaikka se tekeekin kustannuksia, että jokainen lipun ostanut saisi erilliset turvaohjeet.

J – Mutta sen pitäisi tulla sen ohjelmavihkon mukana jo. Ei tarvitse kahdessa paikkaa. Vaikka se ei välttämättä saa kyllä paljoa palstatilaa siinä ohjelmavihkosessa.

S – Ja juuri olisi hyvä siinä ohjelma lehtisessä koska siinä on myös sitä mielenkiintoista sisältöä. Erillistä liitettä ei tulisi luettua, se menee vaan roskiin eikä sitä kukaan lue. Ohjelmavihkoa tarvitaan ja halutaan.

J – Jos tätä itsekkin somettajana mietin, niin ei sitä vaan pysty sosiaalisen median kautta kovin kiinnostavaksi tai näkyväksi saamaan. Huomattavasti mielenkiintoisempiakin juttua on tarjolla. Tapahtumien opastekylteissä jos on fontti 10 muille, niin fontti 20 varataan tärkeille opasteille. Teltat räikyvän värisiksi niin oikeasti näkee kaukaa. Aluekartassa samoin selkeästi esille poistumareitit yms. sitä kuitenkin katsotaan kun tutkitaan lavojen ja ruoka/juomapisteidien sijaintia.

S – nii että erottuu kaiken seasta

H – On olemassa paljon erilaisia festivaalimiljööitä, onko eroja turvantunnossa mielestänne? Esim. metsässä vai keskustassa tms.

J – Minun mielestä ei vaikuta miljöö mitenkään siihen turvallisuuden sisäpuolella, se vaikuttaa ulkopuolella. Tuskassa kun tuhat päinen ihmiskauma lähtee keskustaan, niin silloin voi sattua ja tapahtua. Jos nyt alueen sisältä miettii, niin mikä tulee mieleen, on alueen pinta. Tuskassa jos kaatuu yleisössä, niin kaatuu asfalttiin, mutta Nummirokissa pehmeälle nurmelle.

S – Ja kaiken kaikkiaan se riippuu niin paljon siitä miten se tapahtuma on järjestetty, miten on mietitty loppuun asti. Joka miljöössä voi olla omat ongelmat mitkä pitää ehkäistä.

J- Muihin turvallisuus juttuihin tuli vielä yksi mieleen. Tänäkin kesänä, kun oli helle viikonloppuja, niin festivaaleilla pitäisi olla selkeästi merkattu vesipisteet ja niitä pitää olla riittävästi. Se liittyy yleiseen turvallisuuteen, kun porukalla alkaa terveys pettää jos helteellä ei saa vettä riittävän rivakasti

H – Kerroin ryhmälle esimerkki tapauksen Saksan Love Parade festivaaleilta missä sisäänkäynnit tukkuituivat ja ihmiset puristuivat hengiltä. Oletteko kokeneet kohtuutonta ahtautta esimerkiksi juurikin sisään/uloskäynneillä? Vetävätkö alueet yleensä hyvin?

J – Vetää hyvin.

A – Aina vetänyt hyvin missä olen itse käynyt.

S, M, M1 – Kyllä vetää.

J – Oliko se Weekend Festival ku, oli Skrillex soittamassa. Niin ei jengiä saatu edes sisälle asti, koska silloin tuli niin isot jonot. Liikennekin meni tukkoon. Se tapahtuma taisikin enemmän kaatua epäonnistuneeseen kuskaukseen. Yleensä suomessa ovat alueet vetäneet hyvin.

Liite 3. Sähköpostihaastattelun kysymykset

Kysymys 1: Kun tapahtumaa ja tapahtuma-aluetta lähdetään suunnittelemaan, niillä millaisella miehityksellä lähdette suorittamaan riskienkartoitusta, ja tätä kautta pelastussuunnitelmaa kokoamaan?

Kysymys 2: Vaikka kaikki tapahtuman riskit ovatkin kartoitettava, on jo rajallisen ajankin takia usein pakko priorisoida asioita. Mitkä riskit koet todennäköisyyksiensä sekä mahdollisten vahinkojensa suuruuksien takia pahimpina – Eli ensimmäisenä käsiteltävinä seikkoina?

Kysymys 3: Uskotko että Suomalainen festarivieras perehtyy tarpeeksi festivaalien tarjoamiin turvallisuusohjeisiin ennen kuin opitaan kantapään kautta?

Liite 4. Haastattelut

Haastateltavana Jaakko Tarvainen, Ext Ventres

Sähköposti vastaanotettu keskiviikkona 19.10.2016.

Kysymys 1: Kun tapahtumaa ja tapahtuma-aluetta lähdetään suunnittelemaan, niillä millaisella miehityksellä lähdette suorittamaan riskienkartoitusta, ja tätä kautta pelastussuunnitelmaa kokoamaan?

Vastaus: Yleensä Turvallisuuspäällikkö rakentaa turvallisuussuunnitelman. Alueet käydään läpi pelastusviranomaisten kanssa ja tarkastatetaan eri riskitekijät läpi ennen kuin turvallisuussuunnitelmaa aletaan koostamaan. Sitten koostetaan aluekartat/turvallisuuskartat johon merkitään pelastustiet, sammuttimet, kokoontumispaikat jne. Tämän jälkeen kokonaisuus käydään uudestaan vielä pelastusviranomaisten kanssa läpi katselmuksessa ennen tapahtumaa kun rakenteet ovat kasassa. Mukana hommassa on siis turvallisuuspäällikkö, tapahtumatuotannon vastaavat henkilöt ja turvallisuusviranomaiset.

Kysymys 2: Vaikka kaikki tapahtuman riskit ovatkin kartoitettava, on jo rajallisen ajankin takia usein pakko priorisoida asioita. Mitkä riskit koet todennäköisyyksiensä sekä mahdollisten vahinkojensa suuruuksien takia pahimpina – Eli ensimmäisenä käsiteltävinä seikkoina?

Vastaus: Ykkösprioriteettina on varmaankin liikkumisen mahdollistaminen. Sattui mitä tahansa, niin alue on kyettävä tyhjentämään tehokkaasti ja turvallisesti ja pelastushenkilöstön pitää päästä tulemaan helposti alueen jokaiseen kolkkaan mikä on tapahtumakäytössä. Yksittäisiä riskejä on vaikea laittaa tärkeysjärjestykseen. Esim tapahtumassa käytettävät tilapäisrakenteet pitää olla rakennettu niin että ne ei aiheuta vaaratilanteita.

Kysymys 3: Uskotko että Suomalainen festarivieras perehtyy tarpeeksi festivaalien tarjoamiin turvallisuusohjeisiin ennen kuin opitaan kantapään kautta?

Vastaus: Minulla on sellainen tunne, että valtaosa tapahtumakävijöistä ei erikseen etukäteen perehdy erityisesti turvallisuusohjeisiin, vaan luottaa enemmän maalaisjärkeen ja omiin kokemuksiin tapahtumissa käymisestä. Nykyään harvemmillä tarvitsee portilla enää perustella että miksi alueelle ei saa tuoda sateenvarjoja tai lasipulloja.

Haastattelu 2.

Haastateltavana Anniina Havukainen, Jurassic Rock

Sähköposti vastaanotettu maanantaina 24.10.2016

Kysymys 1: Kun tapahtumaa ja tapahtuma-aluetta lähdetään suunnittelemaan, niin millaisella miehityksellä lähdette suorittamaan riskienkartoitusta, ja tätä kautta pelastussuunnitelmaa kokoamaan?

Vastaus: Pelastussuunnitelmaa, Turvallisuussuunnitelmaa ja riskikartoitusta tehdään sekä aiemman kokemuksen että yhteistyön pohjalta. Kokoonnumme sekä oman työryhmän kesken (tuottaja, turvallisuuspäällikkö, festivaalijohtaja, ravintolapäällikkö) että viranomaisten (AVI, Poliisi, Pelastuslaitos, Ensihoitokeskus) kanssa viranomaistapaamisissa, ja käymme lävitse niin nykyhetken, edeltävän tapahtuman (onnistumiset, epäonnistumiset), tulevan tapahtuman sekä ajankohtaiset asiat. Pääasiassa pelastussuunnitelman tekee turvallisuuspäällikkömme.

Kysymys 2: Vaikka kaikki tapahtuman riskit ovatkin kartoitettava, on jo rajallisen ajankin takia usein pakko priorisoida asioita. Mitkä riskit koet todennäköisyyksiensä sekä mahdollisten vahinkojensa suuruuksien takia pahimpina – Eli ensimmäisenä käsiteltävinä seikkoina?

Vastaus: Ulkoilmatapahtumissa erityisessä piirteessä on aina sääolosuhteet. Säätä ei kuitenkaan voi hallita, mutta varaudumme siihen joka kerta erityisesti. Toinen erityishuomio meillä kohdistuu liikenteeseen ja liikennejärjestelyihin, sillä joudumme festivaalijaksi sulkemaan alueen läpi kulkevan Pursialantien.

Kysymys 3: Uskotko että Suomalainen festarivieras perehtyy tarpeeksi festivaalien tarjoamiin turvallisuusohjeisiin ennen kuin opitaan kantapään kautta?

Vastaus: Pääosin festivaaliväellä on hyvin hallussa esimerkiksi toisten huomioiminen ja järjestyksenvalvojan rooli turvallisuuden tekijänä, mutta monella tuppaa unohtumaan ns. kielletyt esineet, mikä hidastaa alueelle pääsyä, jolloin siitä meinaa syntyä kränää. Myös jonkin verran on havaittavissa sitä, että kieltoja tai neuvoja ei välttämättä oteta vakavasti, vaikka niihin olisikin perehdytty, ja pyritään sitten kiertämään ohjeistusta tai jopa hakemaan ”hyväksyntä” asialle jostain muualta.

Haastattelu 3.

Haastateltavana Sini Keränen, Kaustinen Folk Music Festival

Sähköposti vastaanotettu 3.11.2016

Kysymys 1: Kun tapahtumaa ja tapahtuma-aluetta lähdetään suunnittelemaan, niin millaisella miehityksellä lähdette suorittamaan riskienkartoitusta, ja tätä kautta pelastussuunnitelmaa kokoamaan?

Vastaus: Ydintiimissä tapahtuma-aluetta ja sen rakenteita suunnitellessa on organisaatiomme toiminnanjohtaja (allekirjoittanut), turvallisuuspäällikkö ja rakennuspäällikkö. Olennaisilta osin konsultoimme myös ohjelmatuotannon ja esitystekniikan edustajia (lavarakenteet, äänentoiston sijoittelu suhteessa syntyvään meluun, jne). Pääosin lähdemme liikkeelle vuosikymmenten omasta kokemuksesta, mutta kaikki suunnitelmat käydään myös yhteisesti läpi viranomaispalaverissa, jossa paikalla on pelastuslaitoksen, poliisin ja ensihoidon edustajat. Lisäksi teemme alueella joka vuosi viranomaiskierroksen ennen festivaalin alkua, ja siinä on mukana edellä mainittujen lisäksi myös ympäristöterveydenhuollon edustus (terveystarkastaja). Nykyinen turvallisuuspäällikkömme toimii itse myös pelastuslaitoksen tehtävissä, joten saamme "ylimääräistä" asiantuntijuutta sitäkin kautta. Pelastussuunnitelman organisaatiomme laatii toiminnanjohtaja, ja "tarkastuskierroksen" suunnitelman osalta tekee turvallisuuspäällikkö. Järjestämme erikseen myös tilapäismajoitusta, jonka järjestelyistä vastaa majoituskoordinaattori yhdessä toiminnanjohtajan ja turvallisuuspäällikön kanssa. Tilapäismajoituksen osalta tehdään tiivistä yhteistyötä pelastuslaitoksen kanssa.

Kysymys 2: Vaikka kaikki tapahtuman riskit ovatkin kartoitettava, on jo rajallisen ajankin takia usein pakko priorisoida asioita. Mitkä riskit koet todennäköisyyksiensä sekä mahdollisten vahinkojensa suuruuksien takia pahimpina – Eli ensimmäisenä käsiteltävinä seikkoina?

Vastaus: Kaustinen on tunnettu siitä, että järjestyshäiriöitä ei festivaalillamme ilmene. Silti ihmisen kohdistama uhka toisiin ihmisiin on mielestäni yksi suurimpia riskejä aina kun koolla on suuri ihmismassa, ja siihen meillä varaudutaan ennen kaikkea

turvallisen festivaalialueen, ensiavun saavutettavuuden ja ammattitaitoisen järjestyksenvalvonnan kautta.

Konkreettisempi riski Kaustisen tapauksessa on kuitenkin jokin sään aiheuttama onnettomuus. Monella on vielä tuoreessa muistissa vuonna 2010 Kaustista riepotellut syöksyvirtaus, joka tuhosi laajasti paikkoja (festivaali ei onneksi ollut silloin enää käynnissä). Sääolosuhteiden aiheuttamiin ongelmiin ja tuhoihin varaudummekin erityisellä huolella - esimerkiksi valtaosa tilapäisistä rakennelmistamme on osin kiinteitä (isoimpien telttakatosten rungot), poistumistiet on erittäin selkeästi merkitty, ensiapupäivystys on järjestetty tehokkaasti ja kattavasti, tiedonkulku organisaatiossa on varmistettu, jne.

Kysymys 3: Uskotko että Suomalainen festarivieras perehtyy tarpeeksi festivaalien tarjoamiin turvallisuusohjeisiin ennen kuin opitaan kantapään kautta?

Vastaus: Suomalainen festarivieras tuskin tutustuu turvallisuusohjeisiin pätkän vertaa, näppituntumalta sanoisin. Tämä näkemys ei kohdistu mihinkään yksittäiseen festivaaliin, vaan on täysin fiilispohjalta heitetty - minulla ei ole juurikaan kompetenssia vastata noin laajan määritelmän puolesta :)

Palotarkastajan haastattelu

Haastateltavana Henna Kärkkäinen, Palotarkastaja. Keski-Suomen pelastuslaitos.

Sähköposti vastaanotettu 25.10.2016.

Kysymys 1: Kysyykö suomalainen tapahtumanjärjestäjä neuvoja pelastussuunnitelman luomiseen jo hyvissä ajoin suunnittelun aikana, vai otetaanko yhteyttä vasta kun valmis suunnitelman toimitetaan tarkistukseen?

Vastaus: Tapahtuman luonteesta ja koosta sekä itse tapahtumajärjestäjästä ja hänen/heidän kokemuksesta riippuen osa ottaa yhteyttä jo hyvissä ajoin ja pyytää neu-

voja tai kommentteja liittyen tapahtuman pelastussuunnitteluun ja turvallisuusjärjestelyihin. Usein kokeneimmat ja suurimpien tapahtumien järjestäjät tietävät ottaa yhteyttä pelastuslaitokseen hyvissä ajoin ennen tapahtumaa. Useimmiten pelastussuunnitelma toimitetaan valmiina pelastuslaitokselle käsittelyyn ja tässä vaiheessa pelastuslaitokselle tulee ensimmäisen kerran tieto tapahtumasta. Tästä johtuen on tärkeää noudattaa Pelastuslaissa annettua 14 vuorokauden määräaika, jotta pelastusviranomaiselle annetaan riittävästi aikaa tutustua tapahtuman pelastussuunnitteluun ja, jotta tapahtumajärjestäjälle jää riittävästi aikaa reagoida pelastusviranomaisen antamiin huomautuksiin.

Kysymys 2: Ovatko toimitetut tapahtumien pelastussuunnitelmat usein oikeaoppisia vai onko tarpeellista vaatia parannuksia?

Vastaus: Tässäkin vaikuttaa hyvin paljon tapahtumajärjestäjän kokemus. Kokeneimmat ja suurimpien tapahtumien järjestäjät toimittavat pitkälle valmiita suunnitelmia, joissa varsinaista huomautettavaa ei ole. Pienempien tapahtumien ja kokemattomampien tapahtumajärjestäjien kohdalla on pelastuslaitoksen suhteellisen usein palautettava pelastussuunnitelma täydennettäväksi/päivitettäväksi.

Kysymys 3: Mikä suunnitelman osa-alue on yleensä parhaiten hallussa? Mistä ei olla aivan niin hyvin perillä?

Vastaus: Pelastussuunnitelma rakentuu pääsääntöisesti tapahtuman riskienarvioinnin ympärille ja juurikin riskien arviointi on se mihin etenkin kokemattomammat tapahtumajärjestäjät kompastuvat. Vaihtelu on suurta ja siispä osa tapahtumajärjestäjistä tarvitsee paljonkin ohjausta, kun taas toiset ovat omatoimisesti paneutuneet asiaan ja käyttäneet apunaan tapahtuman pelastussuunnittelussa Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston laatimaa opasta ja suunnitelmapohjaa.